Input Risicoprofiel Achterhoek-Oost

Dirk Lueb & Lianne te Mebel

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Verwarde personen 4
Aantal meldingen verwarde personen 4
Overlast door drank, drugs en jeugd 8
Aantal meldingen drank- en drugs-gerelateerd & overlast door jeugd 8
Ondermijning 12
Drugshandel 12
Polarisatie 14
Aantasting openbare orde 14
Digitale veiligheid 15
Horizontale fraude 15
Cybercrime 17
Reguliere criminaliteit – high impact crimes 18
Woninginbraken 18
Straatroof 19
Overvallen 19
Diefstal van motorvoertuigen 19
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen 19
Diefstal van brom-, snor-, fietsen 20
Diefstal af/uit/van overige voertuigen 21
Diefstal/inbraak bij bedrijven enz. 22
Diefstal/inbraak box/garage/schuur 23
Bedreiging 24
Mishandeling 25
Zedenmisdrijf 26
Verkeersveiligheid 27
Ongevallen (weg) 27
Onder invloed (weg) 28

Inleiding

Onderstaande rapportage is tot stand gekomen op verzoek van betrokkenen bij de regio Achterhoek-Oost (gemeente Aalten, Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk). Onderstaande data kunnen handreikingen bieden om interne vragen te kunnen beantwoorden.

De inhoud is gebaseerd op het dashboard ‘geregistreerde misdaadcijfers en overlastregistraties’ van Datalab GO. Dit dashboard werkt met geregistreerde misdrijfcijfers en overlastcijfers via het CBS openbaar gesteld door de politie (2012-heden, gesplitst in wijken/buurten en landelijk).

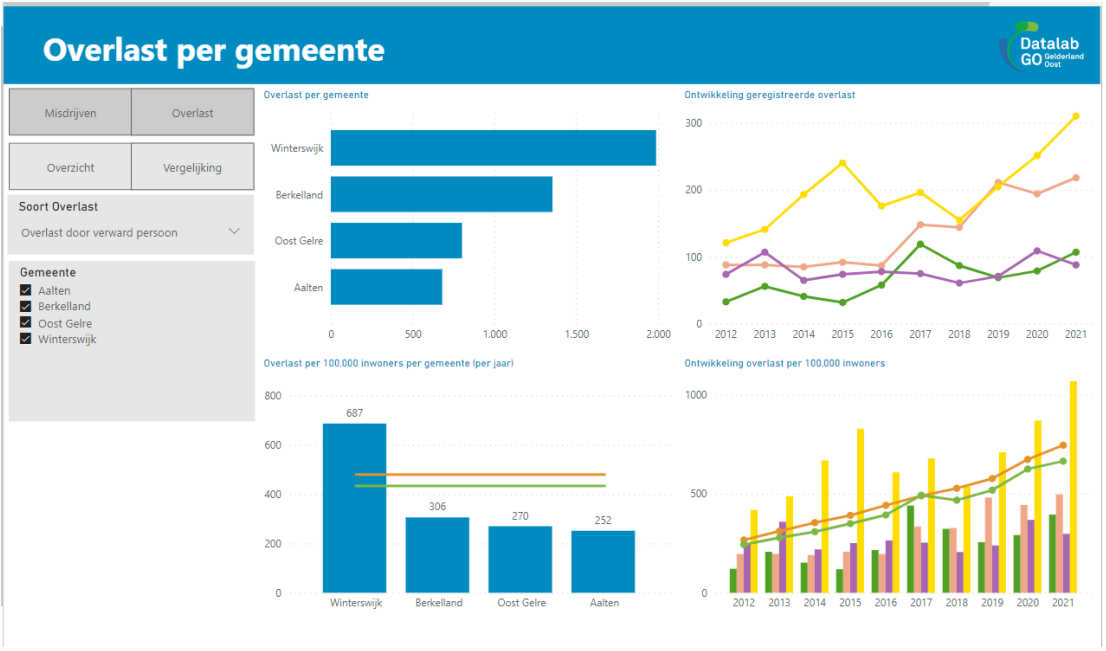
In deze rapportage zijn diverse pagina's van het dashboard weergegeven. Ook is er een interpretatie van de getoonde figuren aanwezig. Indien een figuur complexer in elkaar zit, wordt hier een uitleg bij gegeven. Een aantal aspecten gelden voor meerdere figuren:

- Verschillende afbeeldingen maken het mogelijk om data van de vier gemeenten te vergelijken. Elke gemeente heeft zijn eigen gemeentekleur, gebaseerd op één van de kleuren uit het gemeentelogo. Zodoende is Aalten groen, Berkelland roze, Oost Gelre paars en Winterswijk geel.
- In sommige afbeeldingen staan een lichtgroene en een oranje lijn. De lichtgroene lijn is het gewogen gemiddelde van de Datalab-GO regio en de oranje lijn is het gemiddelde van Nederland. Op deze manier kunnen de gemeenten (per 100.000 inwoners) worden vergeleken met het gemiddelde van Nederland en de regio.

Verwarde personen

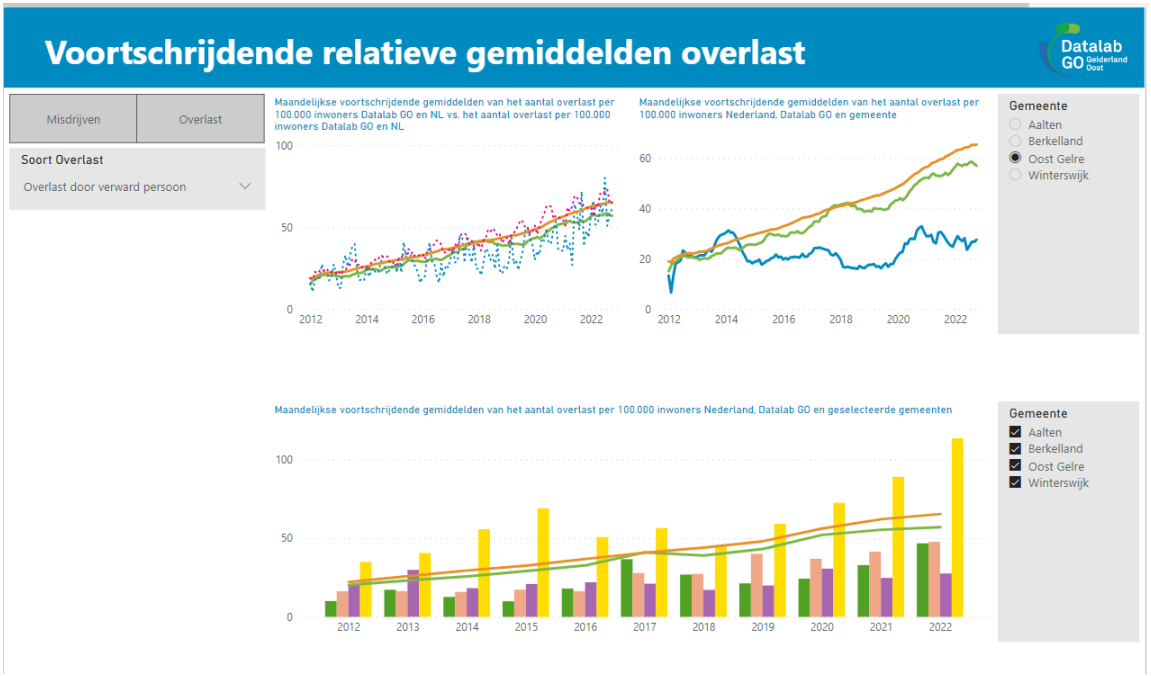
Aantal meldingen verwarde personen

Trends en ontwikkelingen

Uit bovenstaande figuren kan veel informatie worden gehaald. De afbeeldingen zijn gericht op de categorie ‘overlast door verward persoon’. De bovenste twee afbeeldingen zijn de absolute cijfers (het totaal) en de onderste twee zijn per 100.000 inwoners. Verder is er in het keuzevak links te zien dat de vier gemeenten zijn geselecteerd van Veiligheidsregio Oost. Hierdoor zijn in de afbeelding rechtsboven en rechtsonder de kleuren (lijnen en balken) van de vier gemeenten te zien. Overlast door verwarde personen is in alle gemeenten in Achterhoek Oost gemeld. Totaal gaat het om 4.826 meldingen in de periode 2012 – 2021. In 2022 (t/m augustus) zijn al zo’n 623 meldingen geregistreerd. Bovendien nemen zij in de gehele periode toe. De verdeling over gemeenten is hierin wel ongelijk. Qua absolute cijfers zijn er in Winterswijk en Berkelland meer gevallen dan in Oost Gelre en Aalten.

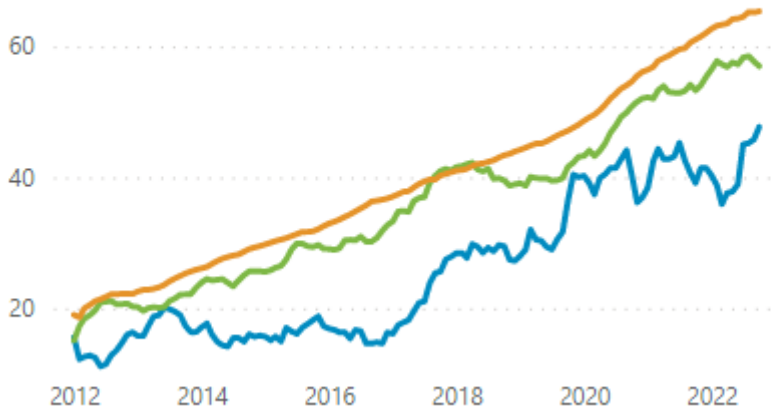
Relatief gezien springt Winterswijk eruit. Over de gehele periode 700 gevallen van overlast per 100.000 inwoners. Meer dan zowel het Nederlands als het regionaal (Datalab GO) gewogen gemiddelde. Uitgesplitst naar jaren valt dit ook op. Het relatieve cijfer stijgt in 2021 naar meer dan 1.000 gevallen van overlast per 100.000 inwoners.

Kijken we naar het relatief voortschrijdende gemiddelde[1], dan blijkt deze relatieve stijging ook. Gedurende de hele periode stijgt deze in de regio van Datalab GO. In Achterhoek Oost valt de stijging in vooral Winterswijk op. Winterswijk ligt gedurende de gehele periode boven het Nederlands en regionaal gemiddelde en het relatief voortschrijdend gemiddelde stijgt het afgelopen jaar explosief, terwijl Aalten en Berkelland slechts gestaag stijgen (zie de grafieken hieronder) en Oost Gelre een vrij vlakke lijn laat zien.

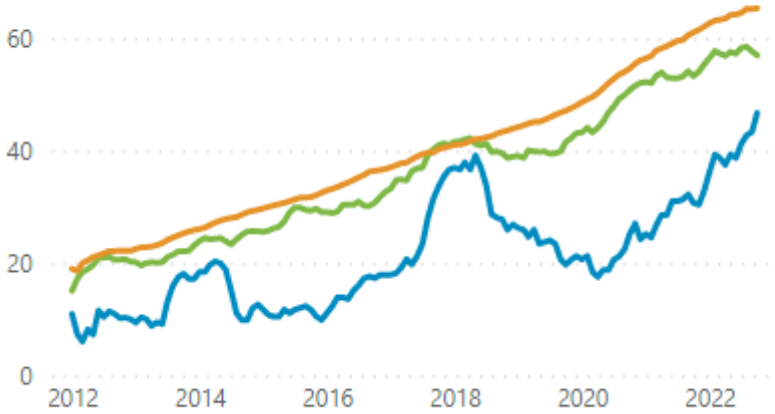
[1] Het relatief voortschrijdend gemiddelde is het gemiddelde per maand van het aantal overlastmeldingen per 100.000 inwoners.

Maandelijkse voortschrijdende gemiddelden van het aantal overlast per 100.000 inwoners Nederland, Datalab GO en gemeente

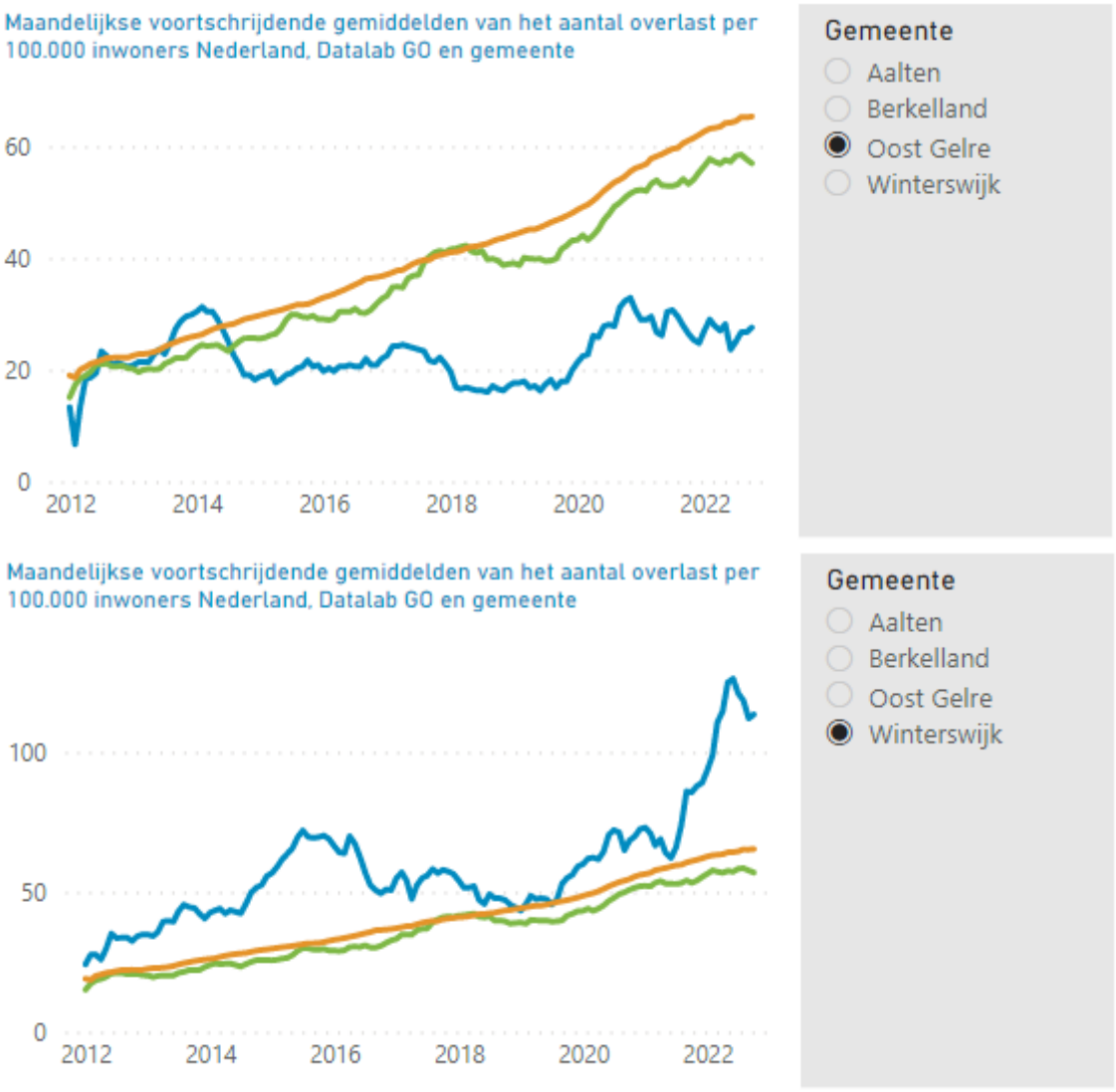

Gemeente
- Aalten
- Berkelland
- Oost Gelre
- Winterswijk

Maandelijkse voortschrijdende gemiddelden van het aantal overlast per 100.000 inwoners Nederland, Datalab GO en gemeente

Gemeente
- Aalten
- Berkelland
- Oost Gelre
- Winterswijk

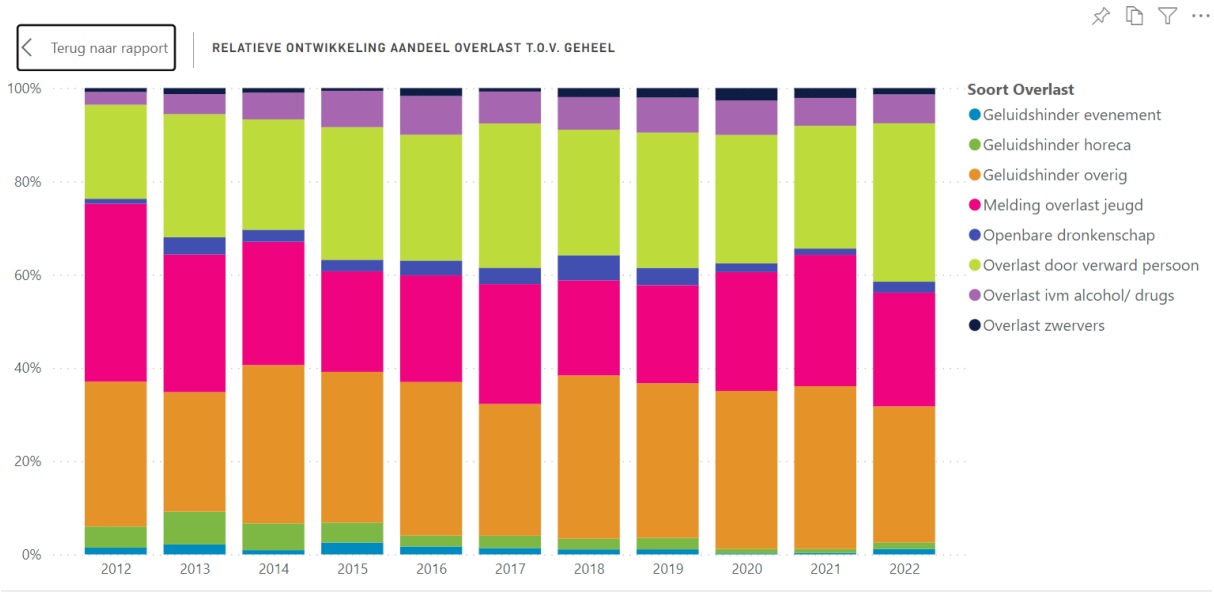

Kleureninterpretatie van bovenstaande afbeeldingen: geselecteerde gemeente (blauw), gemiddelde van de regio (groen) en het Nederlandse gemiddelde (oranje).

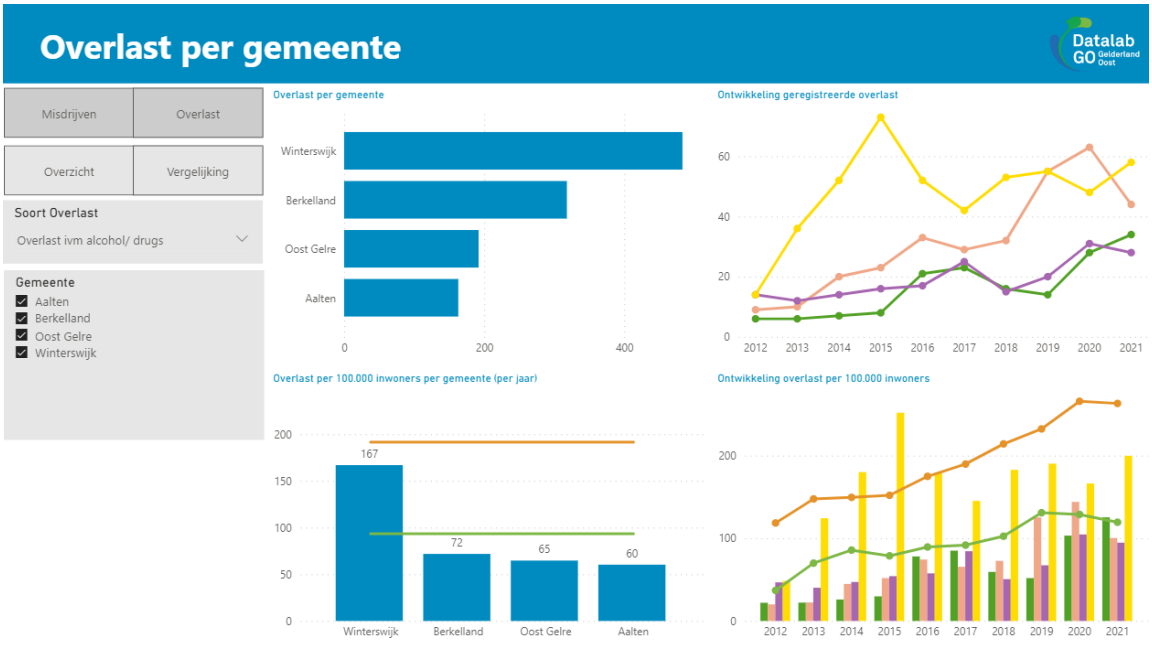
Overlast door drank, drugs en jeugd

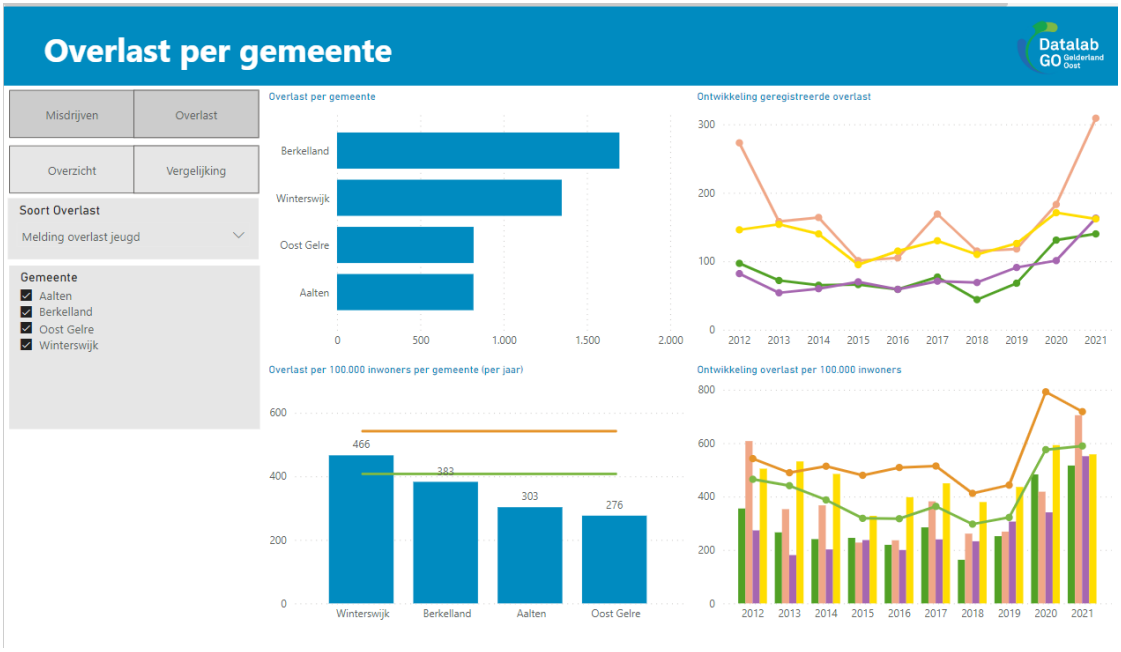
Aantal meldingen drank- en drugs-gerelateerd & overlast door jeugd

Trends en ontwikkelingen

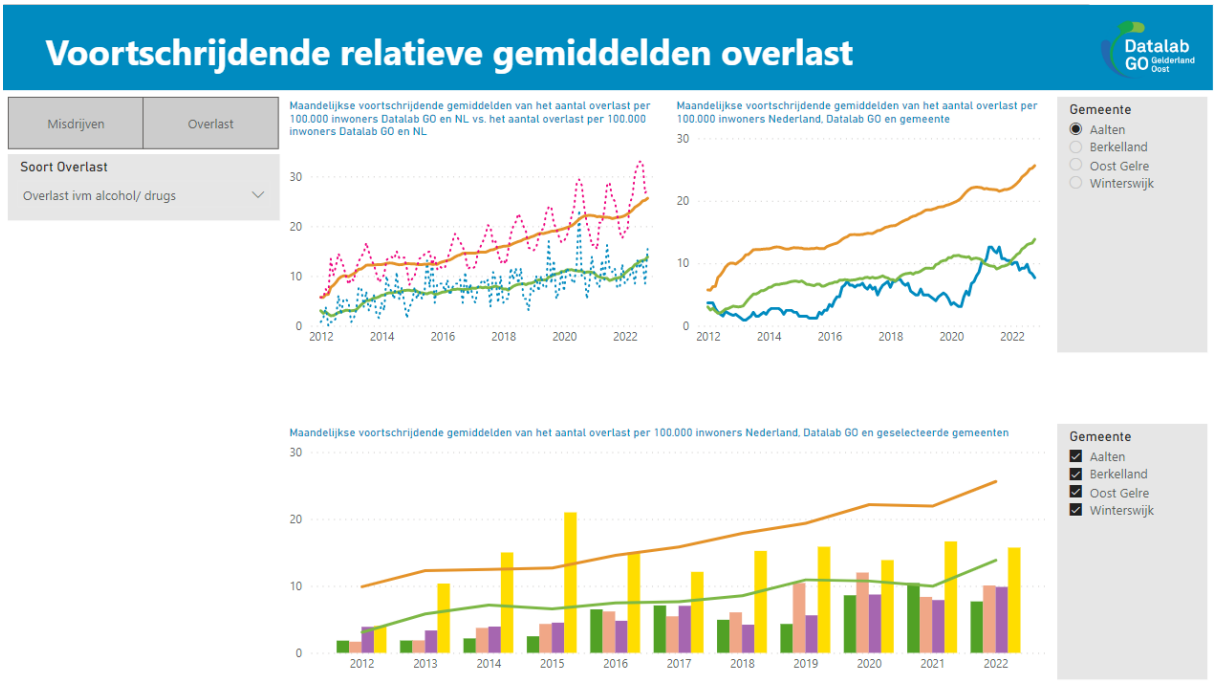
In vergelijking met andere soorten overlast, heeft overlast in verband met alcohol en drugs (het paarse blokje in de diagram hierboven) maar een klein aandeel in het totaal aan geregistreerde overlast in onze regio. Overlast door jongeren daarentegen neemt relatief gezien een derde plek in. In het onderstaande worden beide vormen van overlast behandeld.

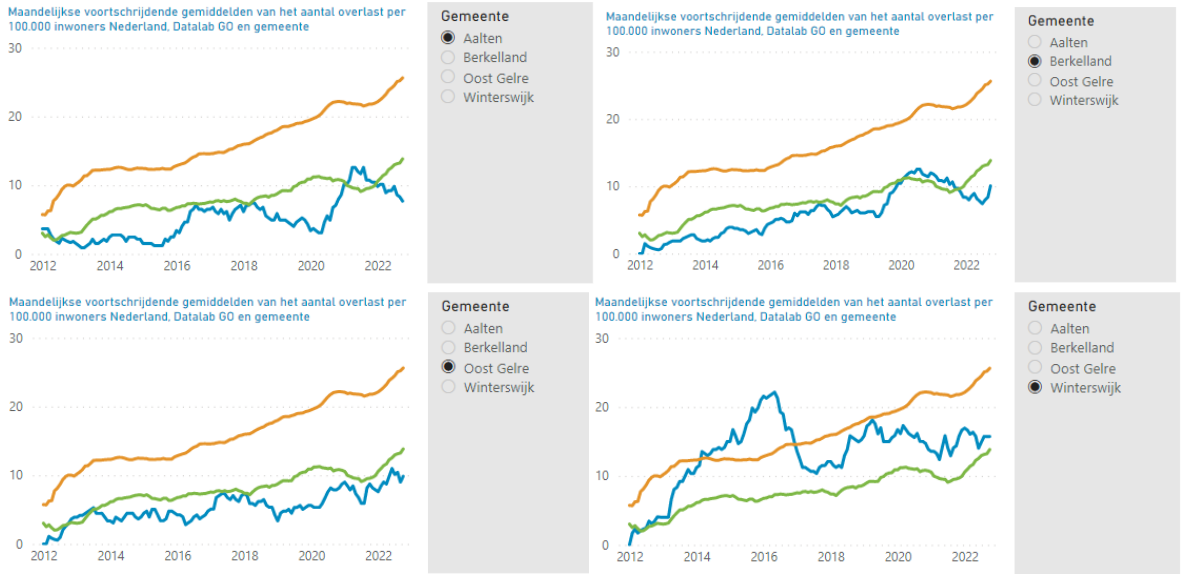

Ook in deze figuur wordt er gebruik gemaakt van de gemeentekleuren: Aalten (groen), Berkelland (roze), Oost Gelre (paars) en Winterswijk (geel). Verder is de lichtgroene lijn het regionale gemiddelde en de oranje lijn het landelijk gemiddelde. In Achterhoek Oost werden in de periode 2012 – 2021 in totaal 1.156 meldingen van overlast in verband met alcohol en drugs geregistreerd. In absolute cijfers werden de meeste meldingen van overlast in verband met alcohol en drugs in Winterswijk geregistreerd (483). Winterswijk liet in 2015 een absolute en relatieve piek zien in het aantal meldingen overlast in verband met alcohol en drugs, waarna deze ontwikkeling zich stabiliseerde. De laatste jaren zien we dat Berkelland is toegenomen. Desondanks is er in 2021 een daling te zien, zowel in de absolute als relatieve cijfers. Ook bij dit type overlast gaan Aalten en Oost Gelre tegelijk op.

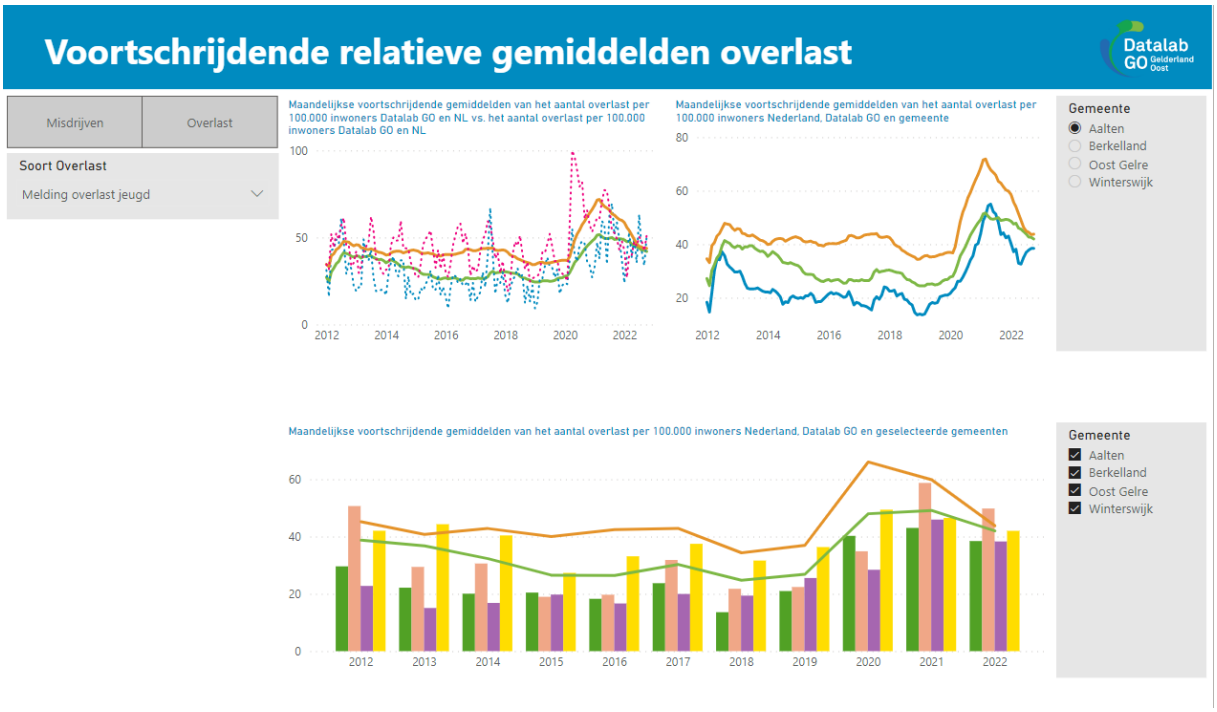
In Achterhoek Oost werden in de periode 2012 – 2021 in totaal 4.683 meldingen van overlast door jeugd geregistreerd. Overlast door jeugd is, in vergelijking met andere gemeenten, vooral een probleem in Winterswijk en Berkelland. Winterswijk kende t/m 2020 relatief gezien de meeste meldingen van jeugdoverlast. In 2021 is deze plek in ingenomen door Berkelland. Aalten en Oost Gelre gaan in hun ontwikkeling gelijk op.

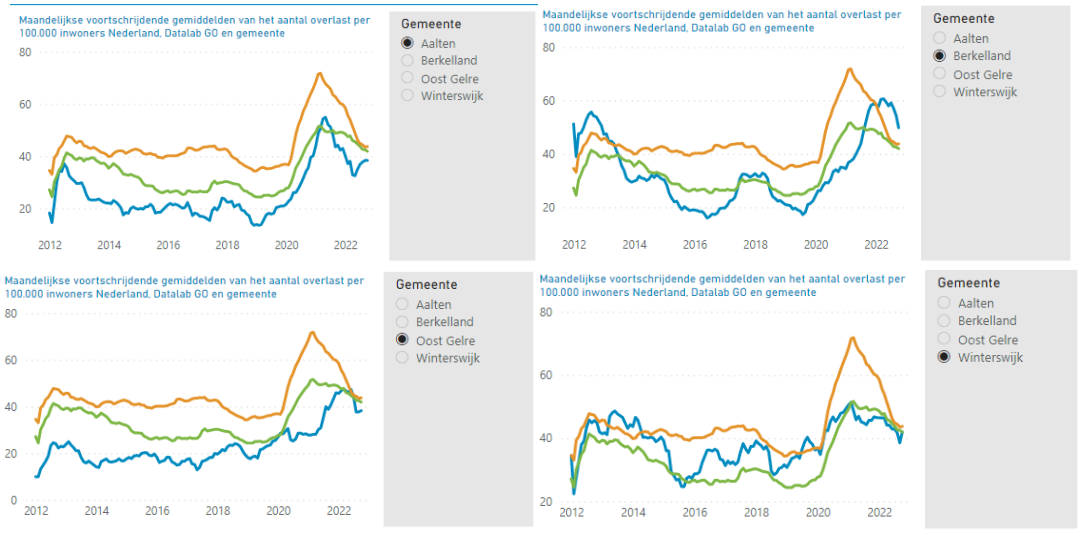
Kijken we naar het relatief voortschrijdende maandelijks gemiddelde van overlast in verband met alcohol en drugs, dan stijgt deze zowel nationaal als regionaal gestaag.[2] De gemeenten Aalten, Berkelland en Oost Gelre schommelen hiermee rond het regionaal gemiddelde (zie hieronder). Aalten en Berkelland laten echter wel een piek in de corona-jaren zien. Winterswijk kende haar piek in 2015 en blijft – ook tijdens de coronaperiode – vrij stabiel.

[2] Het relatief voortschrijdend gemiddelde is het voortschrijdend maandelijks gemiddelde van het aantal overlastmeldingen per 100.000 inwoners.

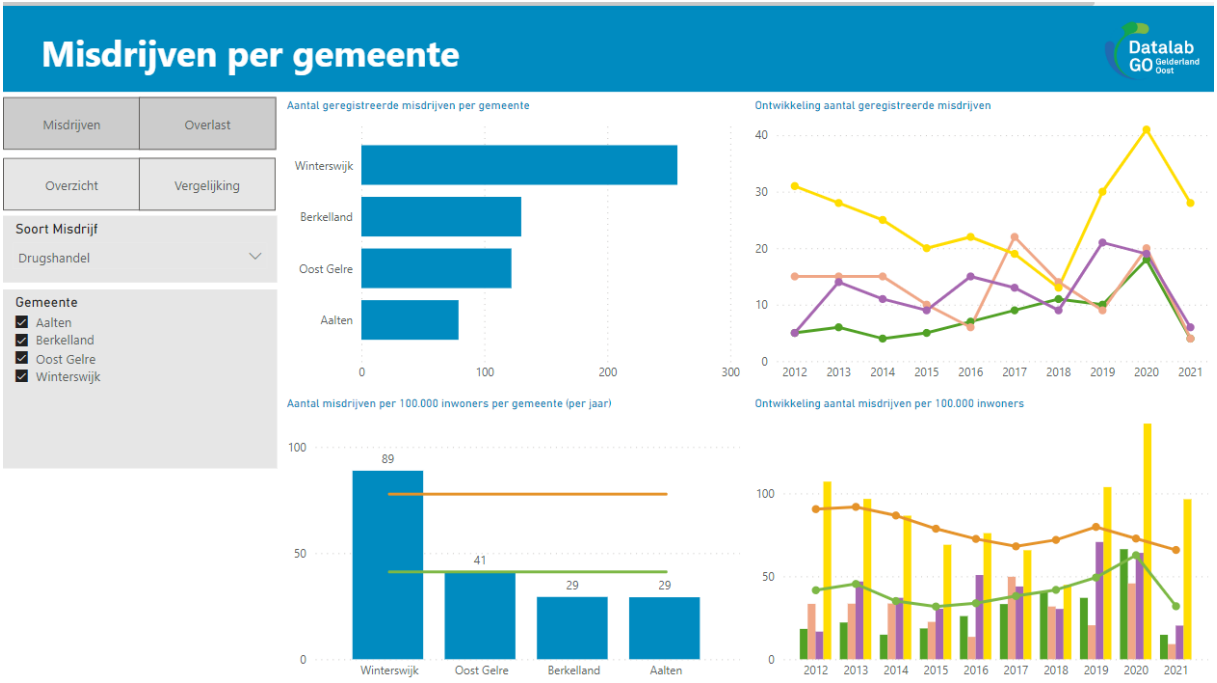
De coronajaren laten een overduidelijke piek zien in het aantal meldingen van overlast door jeugd. Terwijl Winterswijk relatief gezien meer jeugdoverlast kende, zien we dat jeugdoverlast in Berkelland sinds de coronaperiode boven het nationaal en regionaal gemiddelde uit is gekomen.

Ondermijning

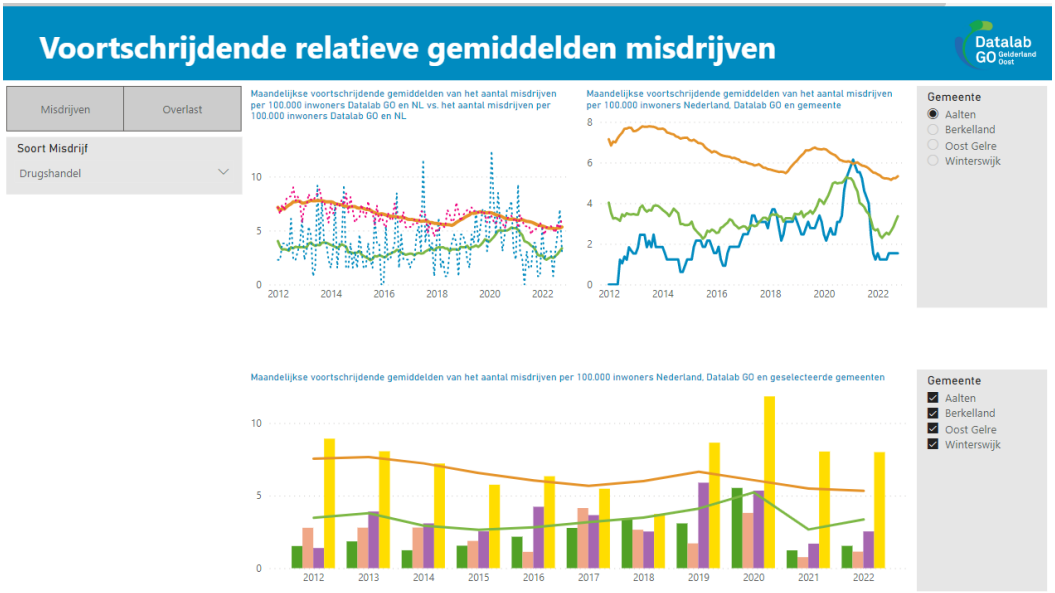
Drugshandel

Ontwikkelingen en trends

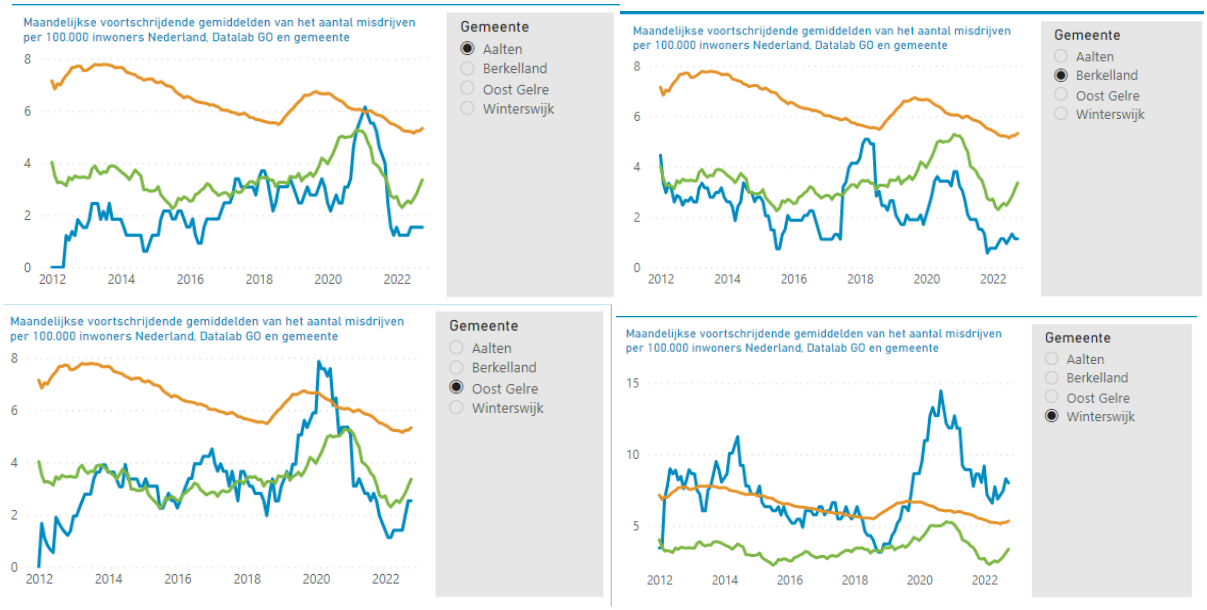
Drugshandel is als misdrijf 588 keer geregistreerd in Achterhoek Oost. Winterswijk voert de boventoon met 257 registraties. Na een aantal jaren te zijn gedaald, neemt het absolute cijfer sinds 2018 in deze gemeente weer toe. Aalten, Berkelland en Oost Gelre laten een grilliger verloop zien, maar pieken alle drie in 2020. Ook in Berkelland (2017) en Oost Gelre (2019) zijn veel meldingen geregistreerd. Opvallend is dat dezelfde pieken te zien zijn bij voorgenoemde alcohol- en drugsoverlast (pagina 11, afbeelding ‘ontwikkeling geregistreerde overlast’).

Relatief gezien is het aantal gevallen van drugshandel per 100.000 inwoners het hoogst in Winterswijk. Deze gemeente bevindt zich daarmee niet alleen boven het Nederlands gemiddelde, maar ook boven het gemiddelde van alle andere gemeenten in de regio. Vooral de laatste jaren ligt het aantal registraties van drugshandel per 100.000 inwoners in Winterswijk ver boven dat van andere gemeenten.

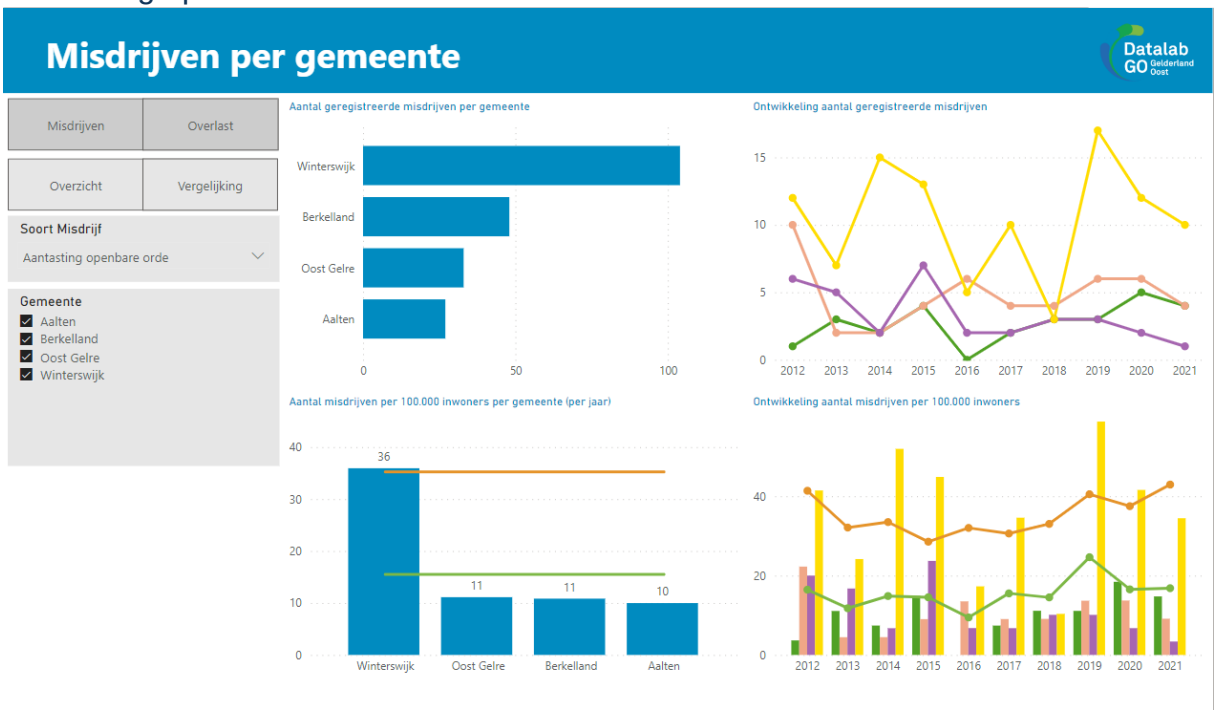
In lijn met het voorgaande ligt het maandelijks voortschrijdend relatief gemiddelde in Winterswijk hoger dan dat van de andere gemeenten in Achterhoek Oost. In de periode 2012 – 2017 lag het Winterswijkse gemiddelde zo rond het Nederlands gemiddelde. Sinds 2019 ligt dit erboven.

Als we de lijn van gemeenten afzetten tegen de nationale en regionale benchmarks wordt dit nog eens bevestigd. Het maandelijks voortschrijdende relatief gemiddelde van drugshandel in Winterswijk liet in 2020 een ontzettende stijging zien, die sindsdien is afgezwakt maar nog steeds boven het Nederlands en regionaal gemiddelde ligt. Oost Gelre kende in 2020 een piek die boven het nationaal gemiddelde uitstak, maar is sindsdien tot onder het regionaal gemiddelde gezakt.

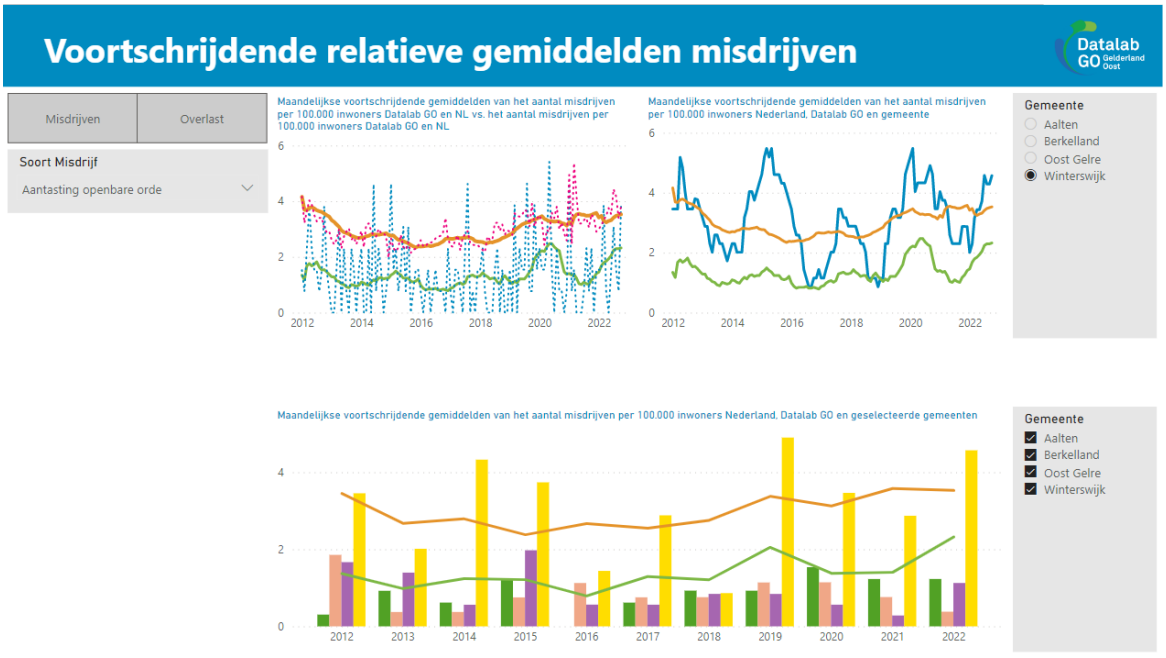

Polarisatie

Aantasting openbare orde

Aantasting van openbare orde (onder andere verzet, niet voldoen aan een bevel en een valse identiteit opgeven) is een misdrijf dat niet veelvuldig voorkomt. In totaal werd dit soort misdrijf 212 keer in Achterhoek Oost geregistreerd in de periode 2012 – 2021. De helft hiervan (104) vond plaats in Winterswijk. Winterswijk bevindt zich, relatief gezien, dan ook op het Nederlands gemiddelde. Er werden gemiddeld 36 gevallen aantasting openbare orde geregisterd per 100.000 inwoners per jaar. Het volgende focust zich dan ook primair op Winterswijk.

Het maandelijks voortschrijdend gemiddelde van het aantal registraties van aantasting openbare orde schommelt erg in Winterswijk. In de figuur hierboven is te zien dat dit een piek laat zien in de jaren 2015 en 2020. Enkel in 2016 en 2018 lag dit cijfer ver onder het nationaal voortschrijdend gemiddelde.

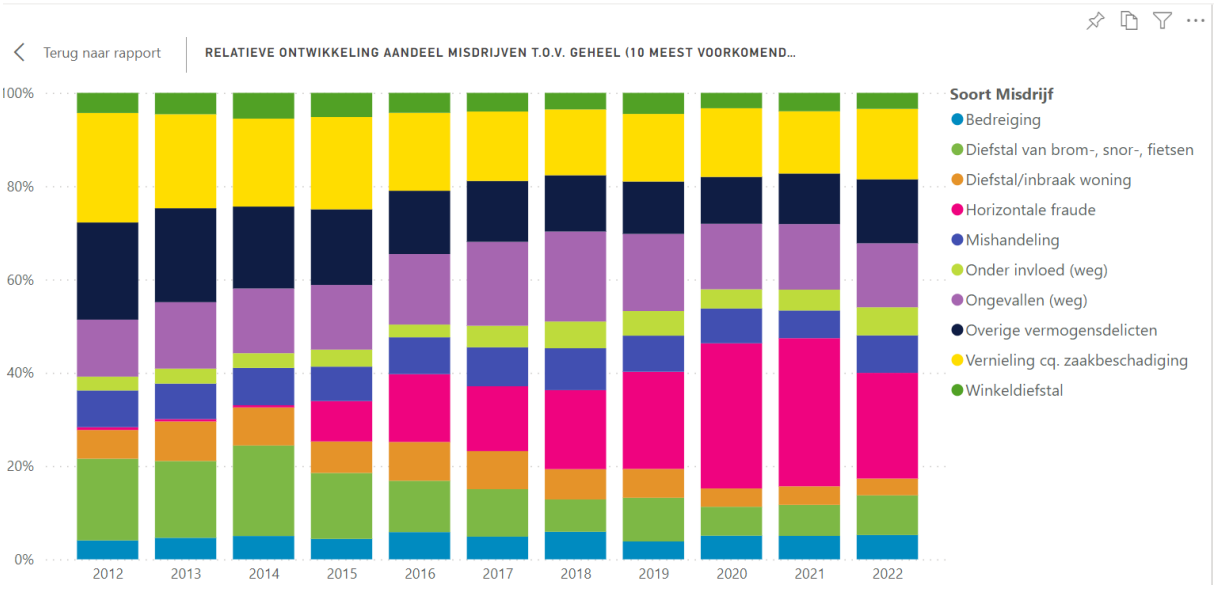
Digitale veiligheid

Horizontale fraude

Ontwikkelingen en trends

Hoewel horizontale fraude een vrij brede categorie is waarin veel verschillende vormen van fraude tussen burgers en/of rechtspersonen onderling vallen, zoals identiteitsfraude, zorgfraude en faillissementsfraude, lijkt digitale fraude hier een belangrijk deel van uit te maken. Het omvat namelijk ook fraude met online handel, voorschotfraude en fraude met betaalproducten. Dit vindt in toenemende mate online plaats.

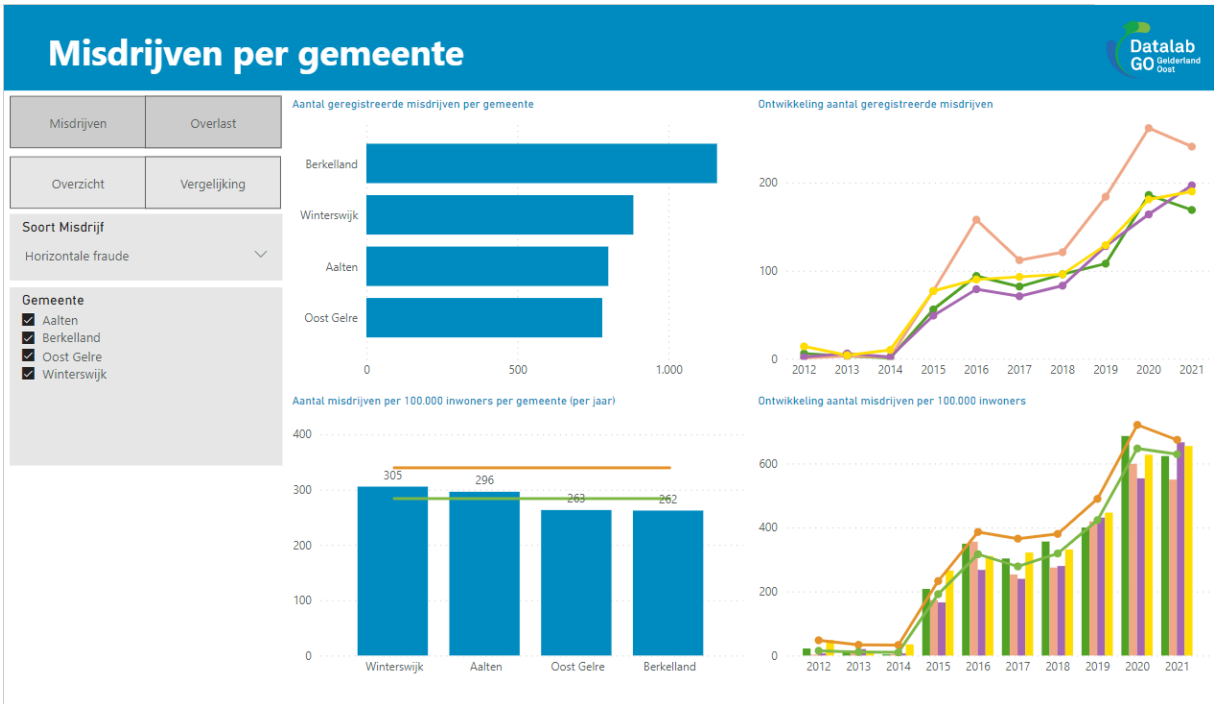
Dit wordt duidelijk wanneer we naar de volgende diagram kijken. We zien dat regiobreed het aandeel horizontale fraude in het geheel van geregistreerde misdrijven de laatste jaren ontzettend is toegenomen. Vooral in de coronajaren 2020 en 2021 vormde horizontale fraude meer dan dertig procent van het totaal aantal geregistreerde misdrijven, hoewel het dit jaar weer wat lijkt afgezwakt.

In sommige gemeenten ligt dit aandeel van horizontale fraude nog veel hoger. In Aalten bijvoorbeeld bedroeg het aandeel van horizontale fraude in de coronajaren meer dan veertig procent van het totale aantal misdrijven. In Oost Gelre – en in mindere mate Berkelland – zien we eenzelfde patroon. Winterswijk daarentegen kende een veel diverser pallet aan misdrijven. Hier zien we dat horizontale fraude op zijn hoogst 21 procent van het geheel innam.

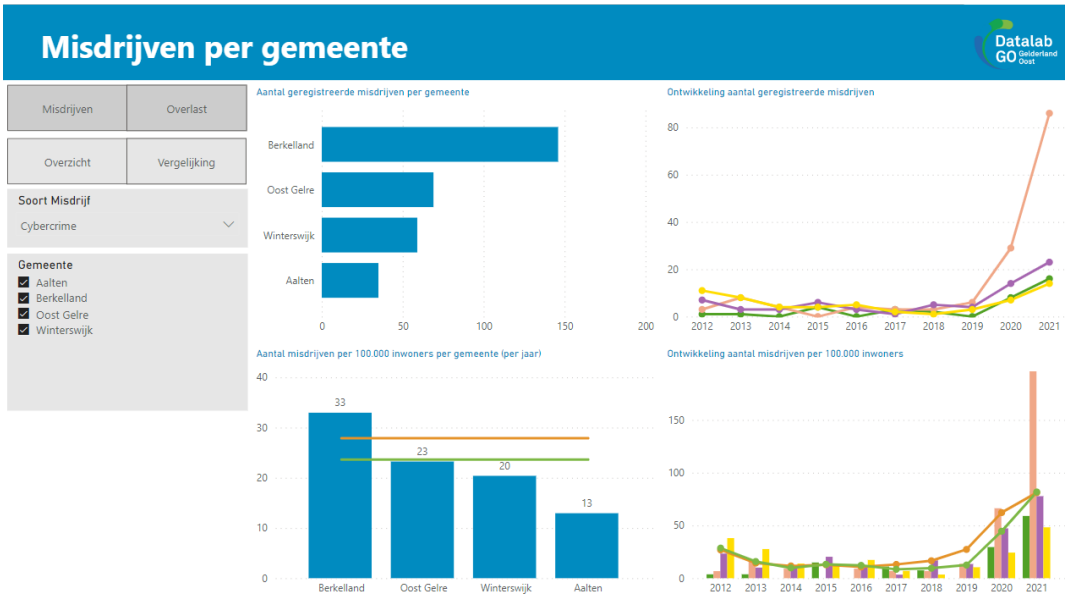

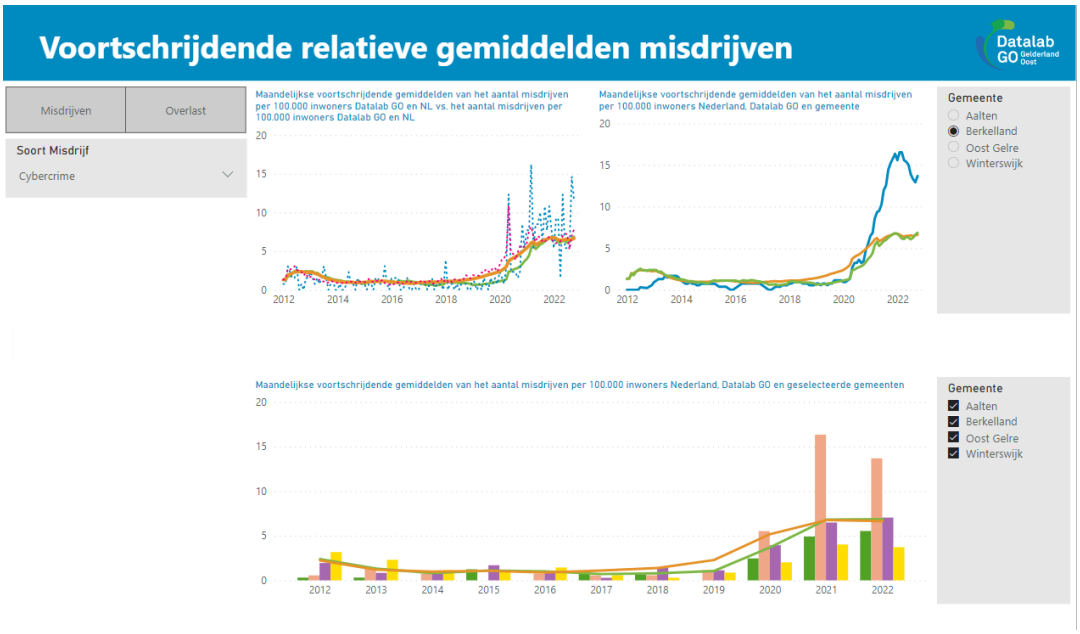
In totaal werd horizontale fraude 3.627 keer geregistreerd in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021. Wanneer we kijken naar de relatieve cijfers van het aantal registraties van horizontale fraude per 100.000 inwoners dan zien we dat horizontale fraude weinig plaatsgebonden is. Geen enkele andere vorm van misdrijf kent zo'n even gespreid patroon. Dit doet nogmaals vermoeden dat het hier inderdaad om digitale fraude gaat. Hoewel Berkelland qua absolute cijfers de meeste registraties van horizontale fraude in Achterhoek Oost kende (1.161), neemt horizontale fraude een nagenoeg zelfde plaats in als de andere gemeenten in Achterhoek Oost wanneer de meldingen per 100.000 inwoners worden vergeleken. Ook het nationaal en regionaal gemiddelde liggen ontzettend dicht bij elkaar.

Cybercrime

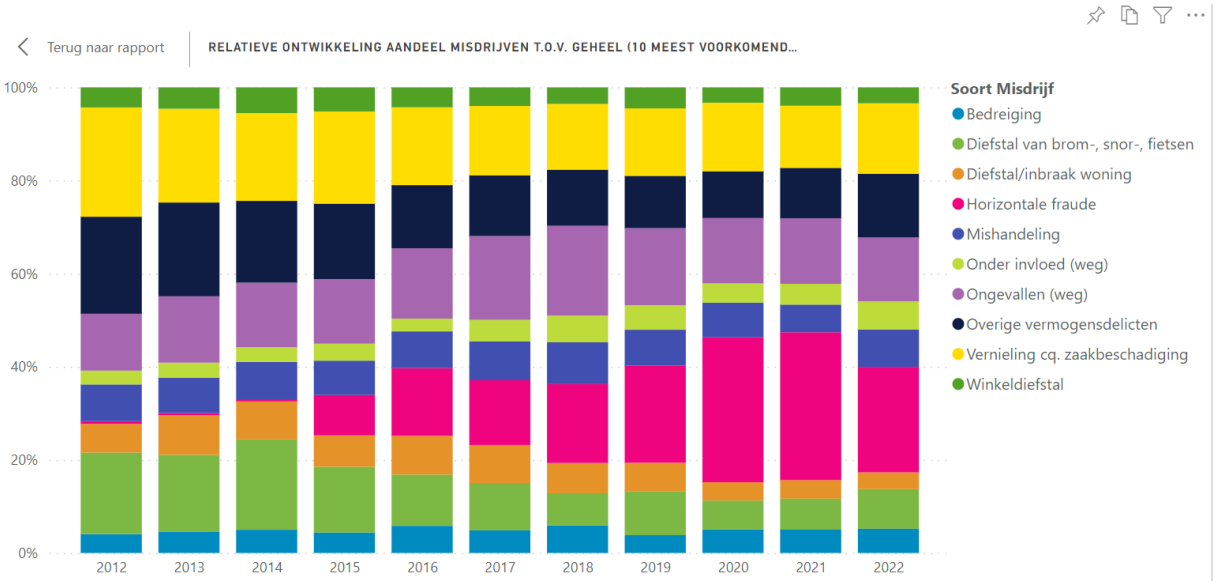
Horizontale fraude is niet hetzelfde als cybercrime. Onder cybercrime worden ‘alle vormen van bezitsaantasting waarbij de computer zowel het middel als het doel is’ verstaan. Met andere woorden, dit omvat vooral hacken en het stelen van data. Hoewel cybercrime een niet veelvuldig voorkomend misdrijf is (in Achterhoek Oost is het misdrijf zo’n 309 keer geregistreerd in de periode 2012 – 2021), zien we toch opvallende patronen. Zo kende Berkelland de afgelopen jaren een enorme stijging in registraties van cybercrime – zowel absoluut als relatief. Relatief gezien scoorde Berkelland zelfs ver boven de regionale en nationale gemiddelden.

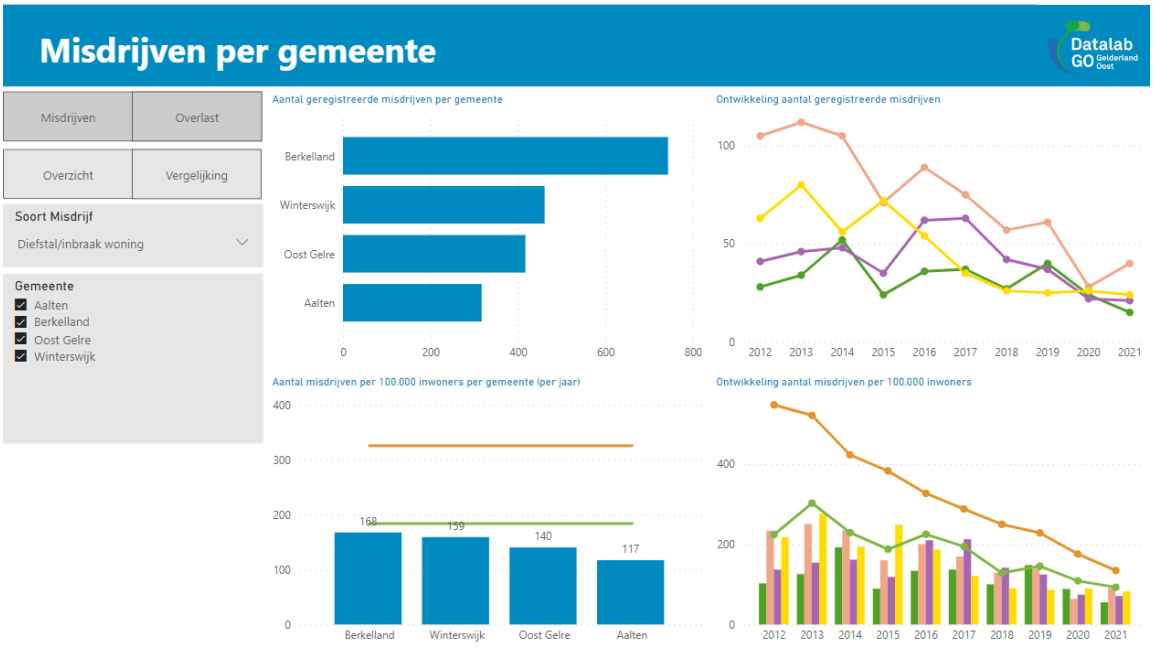
Reguliere criminaliteit – high impact crimes

Woninginbraken

Ten opzichte van andere soorten misdrijven boet woninginbraken (oranje in bovenstaande figuur) regionaal aan belang in de laatste jaren. Rond 2013 bedroeg het aandeel woninginbraken nog zo'n tien procent van het geheel aan geregistreerde misdrijven, terwijl dit tegen 2022 al was afgenomen tot minder dan vijf procent.

In totaal werden er 1.938 woninginbraken geregistreerd in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021, waarbij Berkelland de meeste registraties kende (765). Zowel absoluut als relatief zien we het aantal woninginbraken gedurende de hele periode afnemen in Achterhoek Oost. Relatief gezien ligt het aantal woninginbraken per 100.000 inwoners in alle gemeenten in Achterhoek Oost onder het regionaal gemiddelde (zie hieronder).

Straatroof

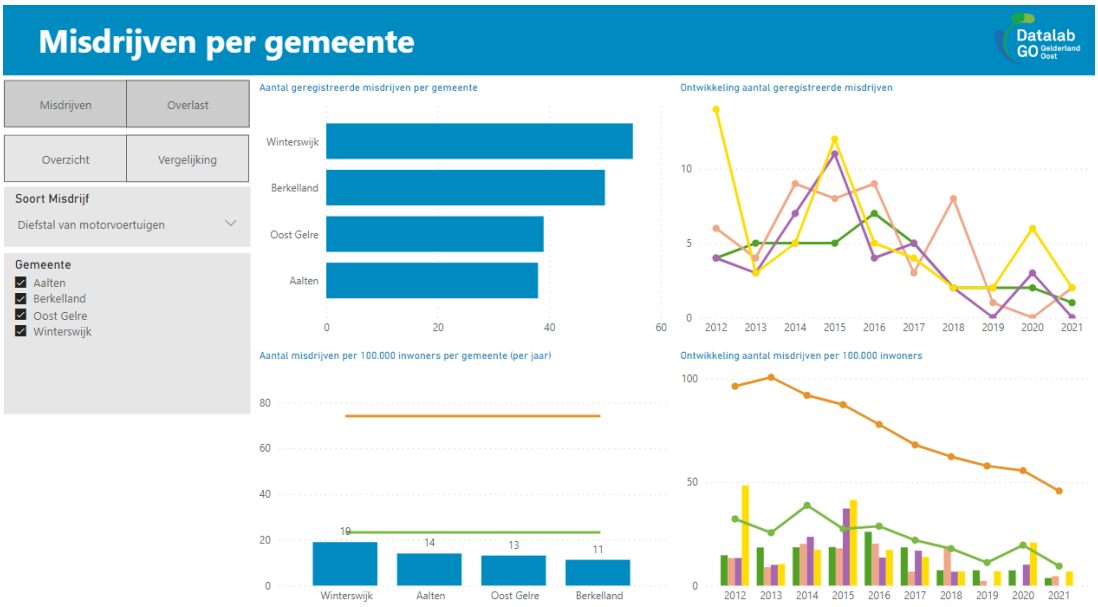
Straatroof is een misdrijf dat amper voorkomt in Achterhoek Oost. In totaal werden er slechts 25 straatroven geregistreerd in de periode 2012 – 2021, waarvan 13 in Winterswijk. Relatief gezien bevindt het aantal straatroven per 100.000 inwoners zich ver onder het Nederlands gemiddelde.

Overvallen

Ook het aantal overvallen is vrij summier in Achterhoek Oost. In totaal werden er in de periode 2012 – 2021 slechts 24 overvallen geregistreerd.

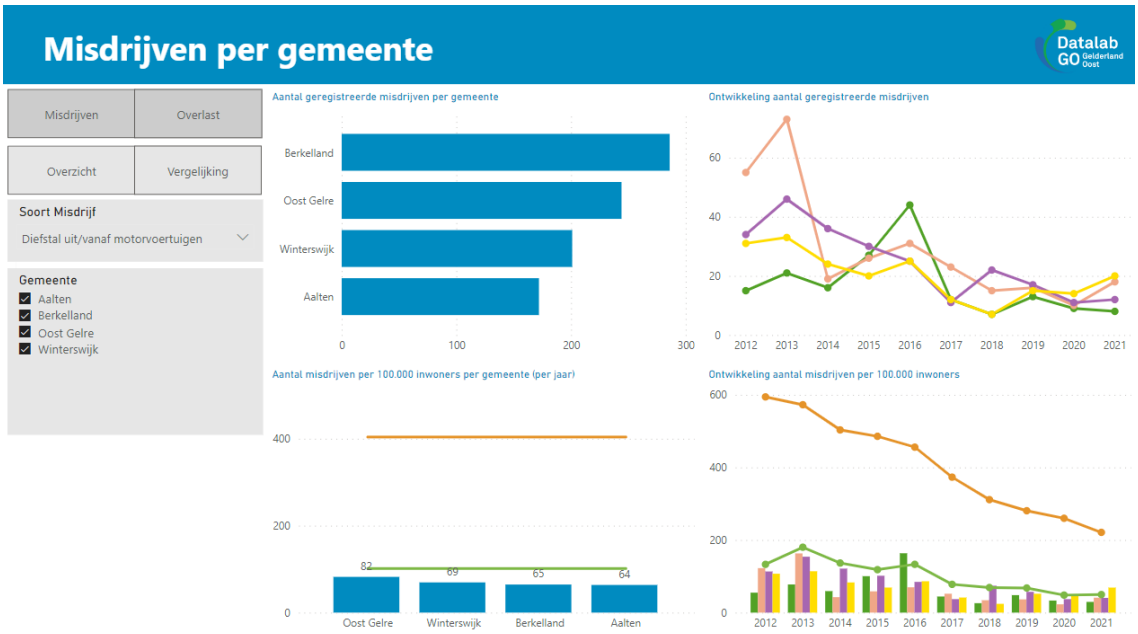
Diefstal van motorvoertuigen

Diefstal van motorvoertuigen is een relatief klein probleem in Achterhoek Oost. In totaal werden er 182 gevallen geregistreerd in de periode 2012 – 2021. Alle gemeenten in Achterhoek Oost liggen onder het regionaal gemiddelde.

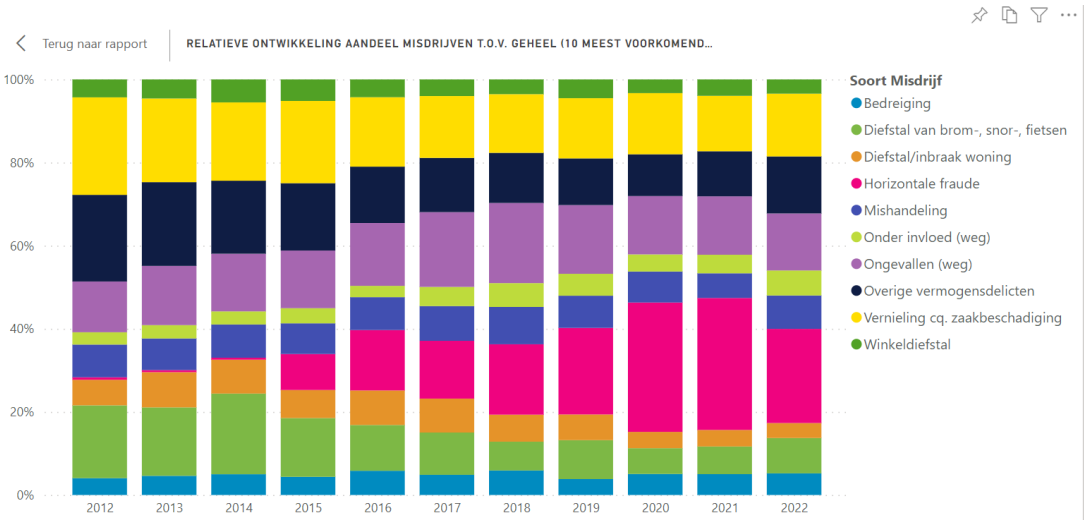
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen

In Achterhoek Oost is diefstal uit/vanaf motorvoertuigen 903 keer geregistreerd in de periode 2012 – 2021. Er zijn zowel absoluut als relatief weinig verschillen tussen de verschillende gemeenten waar te nemen. Relatief gezien vinden er veel minder auto-inbraken plaats dan gemiddeld in Nederland (zie hieronder).

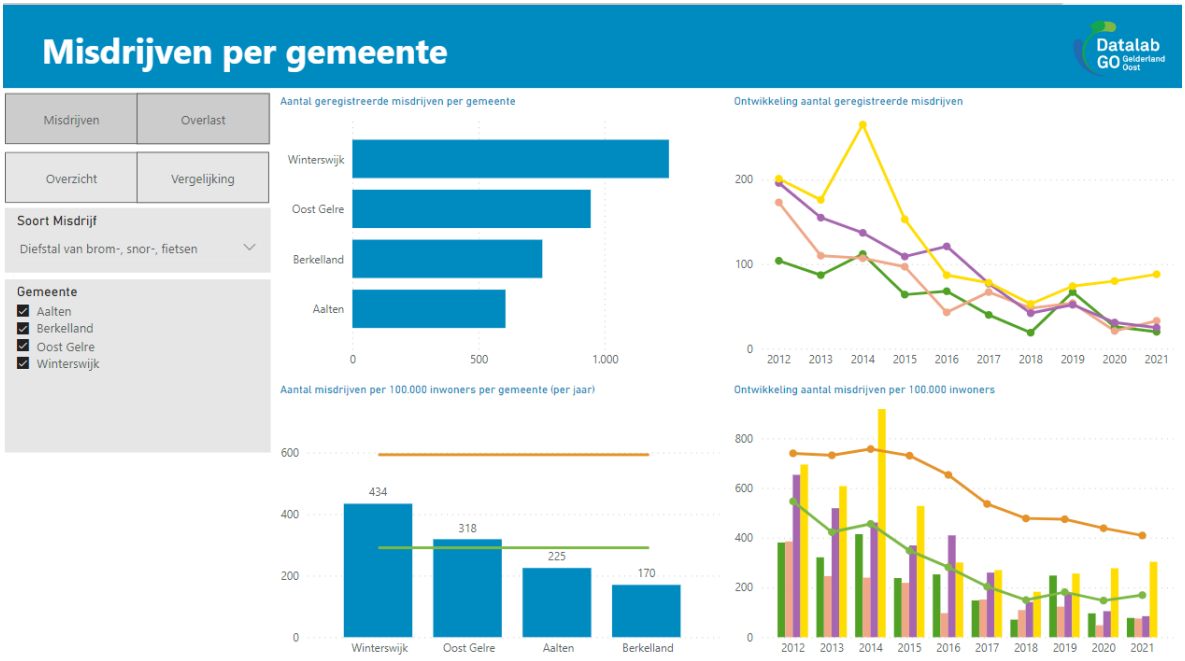

Diefstal van brom-, snor-, fietsen

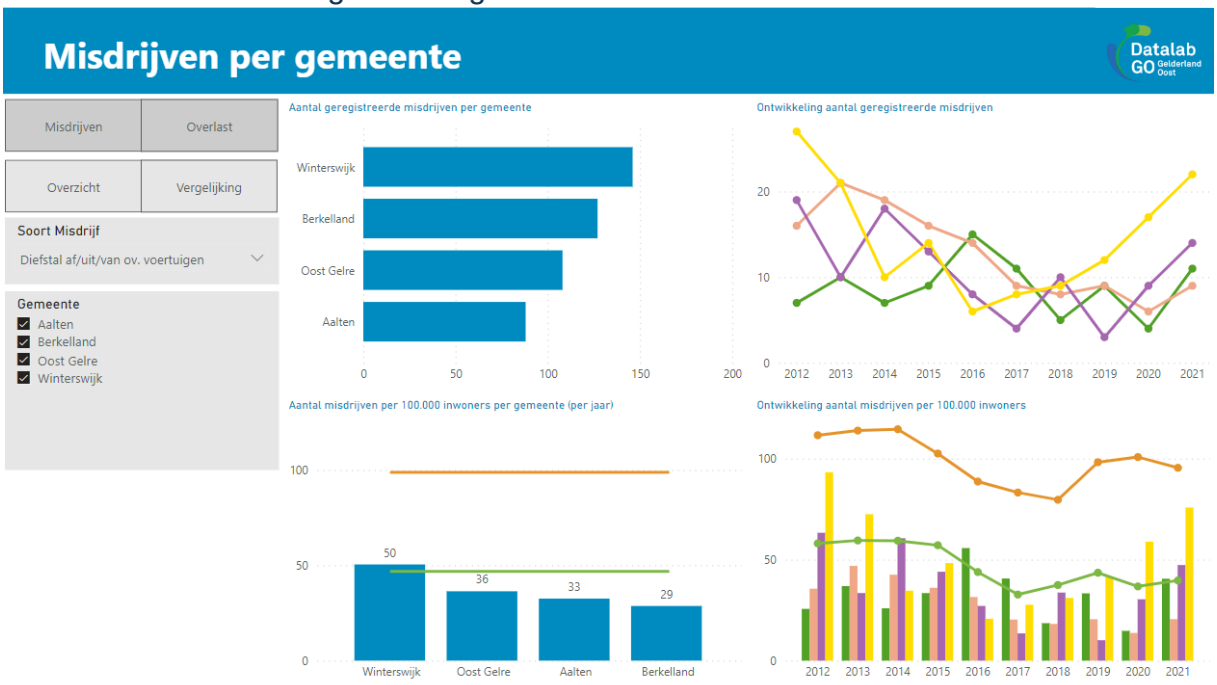
Fietsendiefstal (lichtgroen in de onderstaande figuur) heeft in de gehele regio aan belang ingeboet de afgelopen jaren – hoewel er momenteel weer een stijging is waar te nemen.

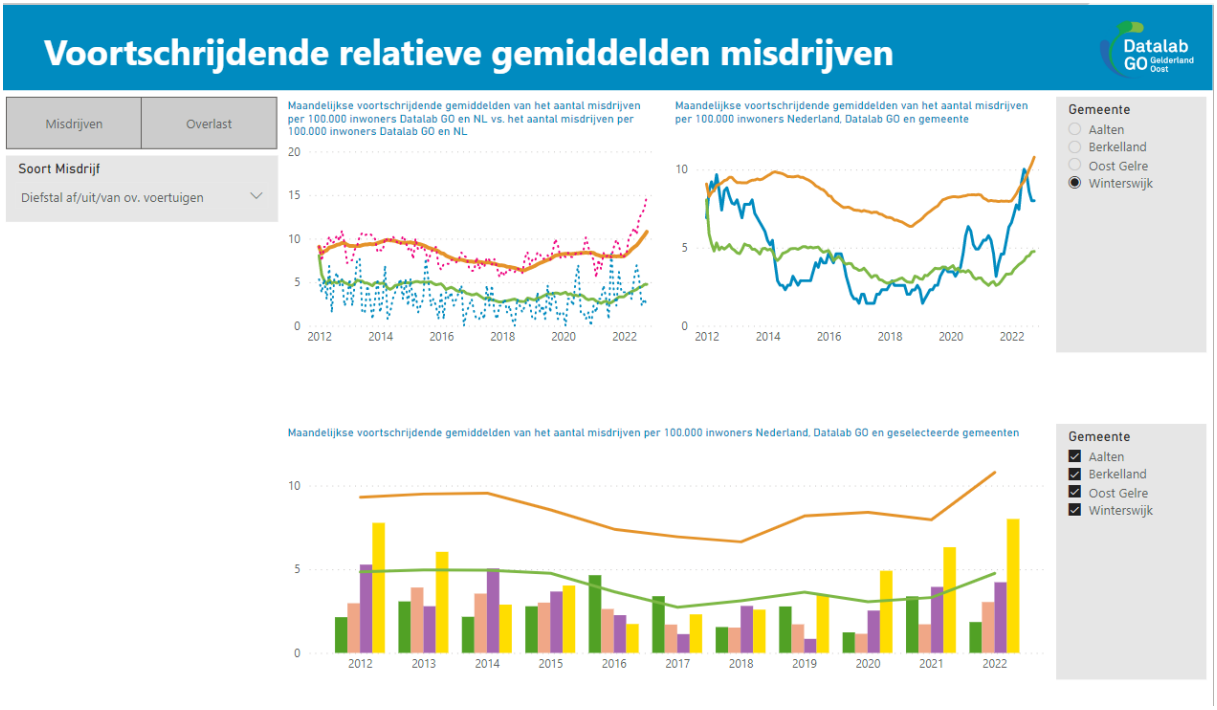
In de periode 2012 – 2021 zijn er 3.560 gevallen van diefstal van brom-, snor-, fietsen geregistreerd in Achterhoek Oost. Winterswijk en Oost Gelre steken hierbij relatief boven het regionaal gemiddelde uit, waarbij vooral in de periode tot 2015/2016 meer fietsendiefstallen werden geregistreerd dan gemiddeld – met een piek voor Winterswijk in 2014. De afgelopen jaren zien we dat Winterswijk relatief meer fietsen- en scooterdiefstallen kent dan de andere gemeenten.

Diefstal af/uit/van overige voertuigen

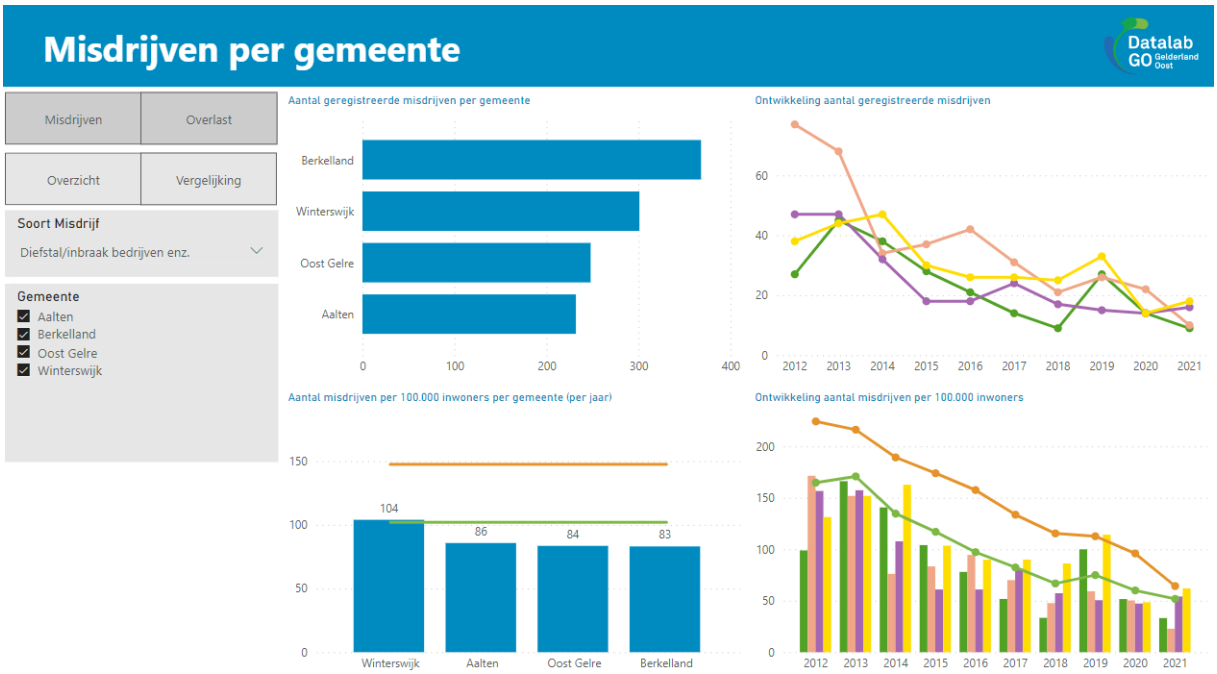

Diefstal af/uit/van overige voertuigen (diefstal uit/vanaf/van voertuigen die niet onder de categorie motorvoertuigen, brom- snor- en fietsen vallen) kwam in totaal 469 keer voor in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021. Winterswijk kent zowel absoluut als relatief de meeste diefstal af/uit/van overige voertuigen. De laatste jaren neemt dit soort misdrijf in alle gemeenten toe, maar enkel Winterswijk steekt boven het regionaal gemiddelde uit. De afgelopen maanden kruipt het Winterswijks voortschrijdend relatief gemiddelde richting het Nederlands gemiddelde (zie hieronder).

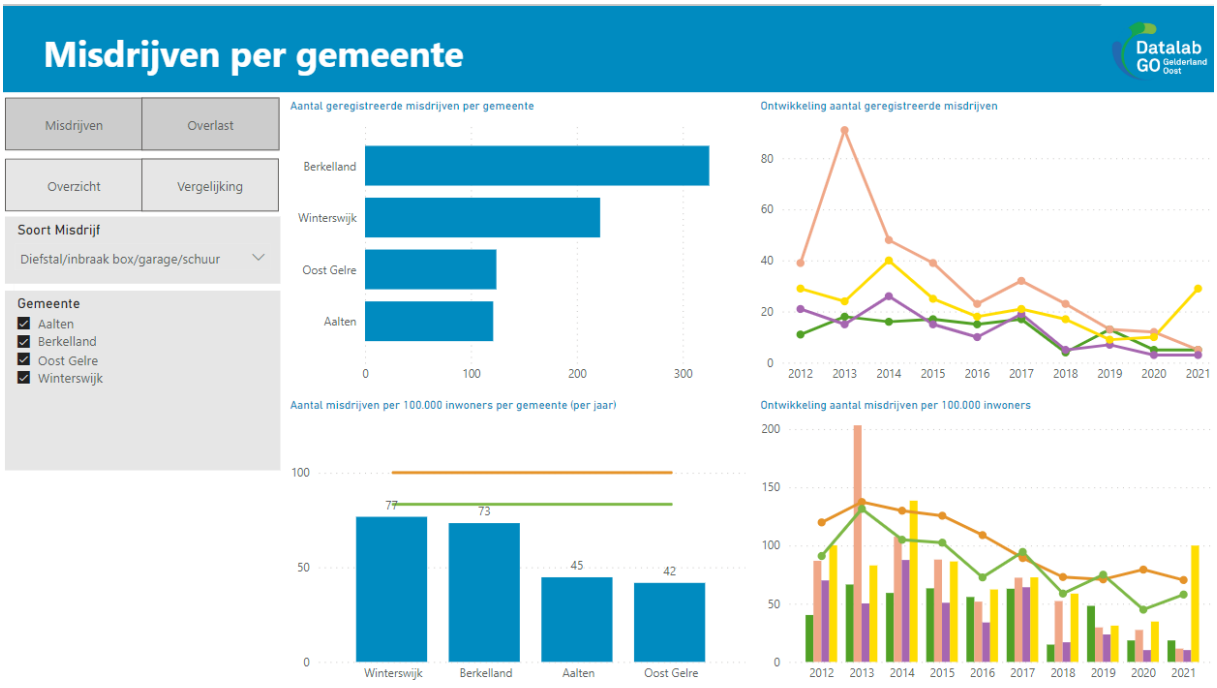
Diefstal/inbraak bij bedrijven enz.

Diefstal en inbraak bij bedrijven is in totaal 1.149 keer geregistreerd in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021. Winterswijk ligt hierbij met gemiddeld 104 gevallen per 100.000 inwoners per jaar op het regionaal gemiddelde.

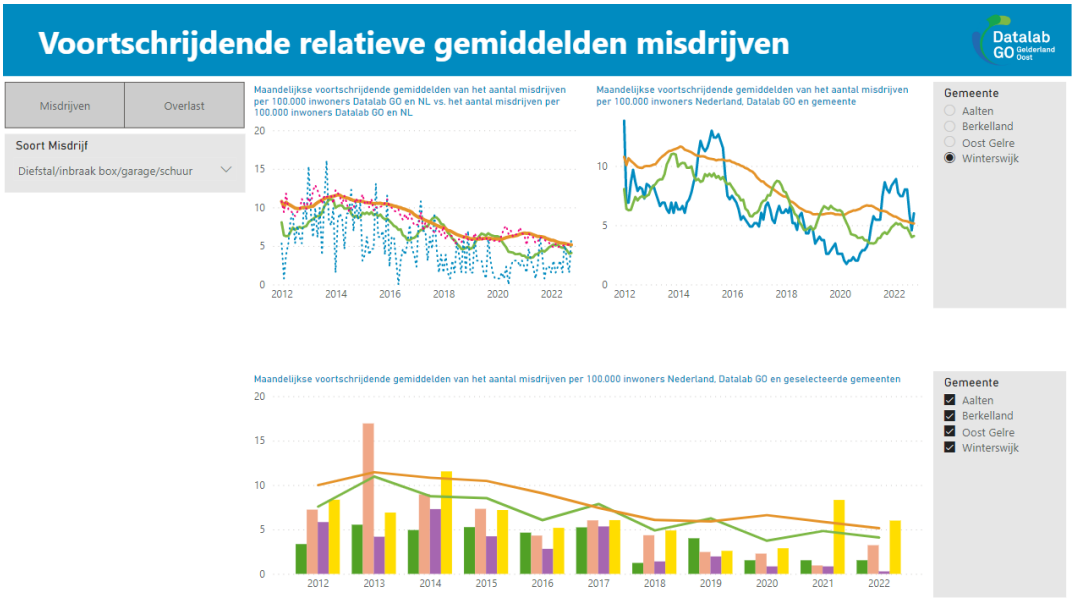

Diefstal/inbraak box/garage/schuur

Diefstal en inbraak in garages en schuren is een misdrijf dat naar verhouding veel voorkomt in onze regio – hoewel in Achterhoek Oost in mindere mate dan in andere gemeenten. Relatief gezien scoren de vier gemeenten van Achterhoek Oost onder het regionaal gemiddelde.

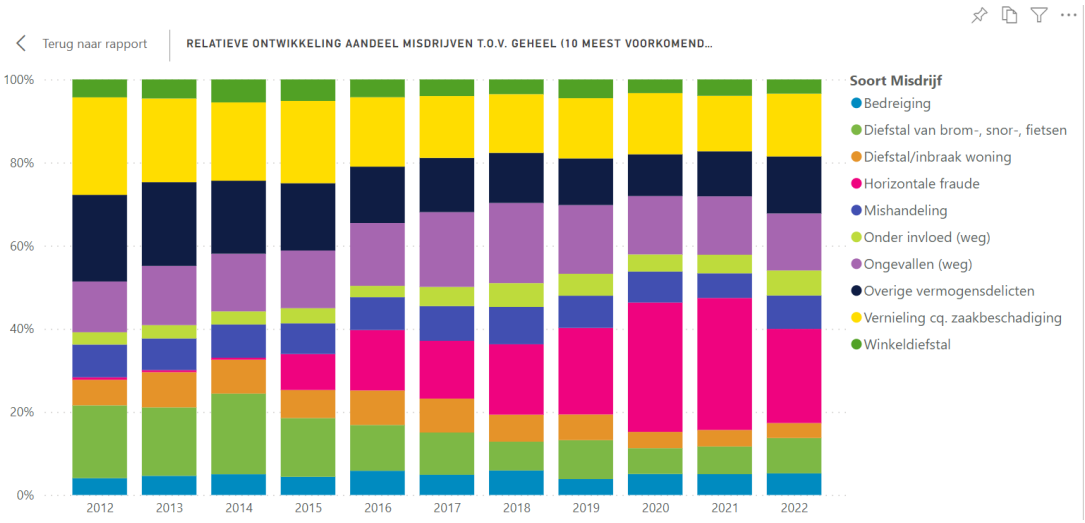

Recentelijk is een toename waar te nemen in Winterswijk. Het voortschrijdend relatief gemiddelde in deze gemeente bevindt zich sinds augustus 2021 boven het nationaal gemiddelde.

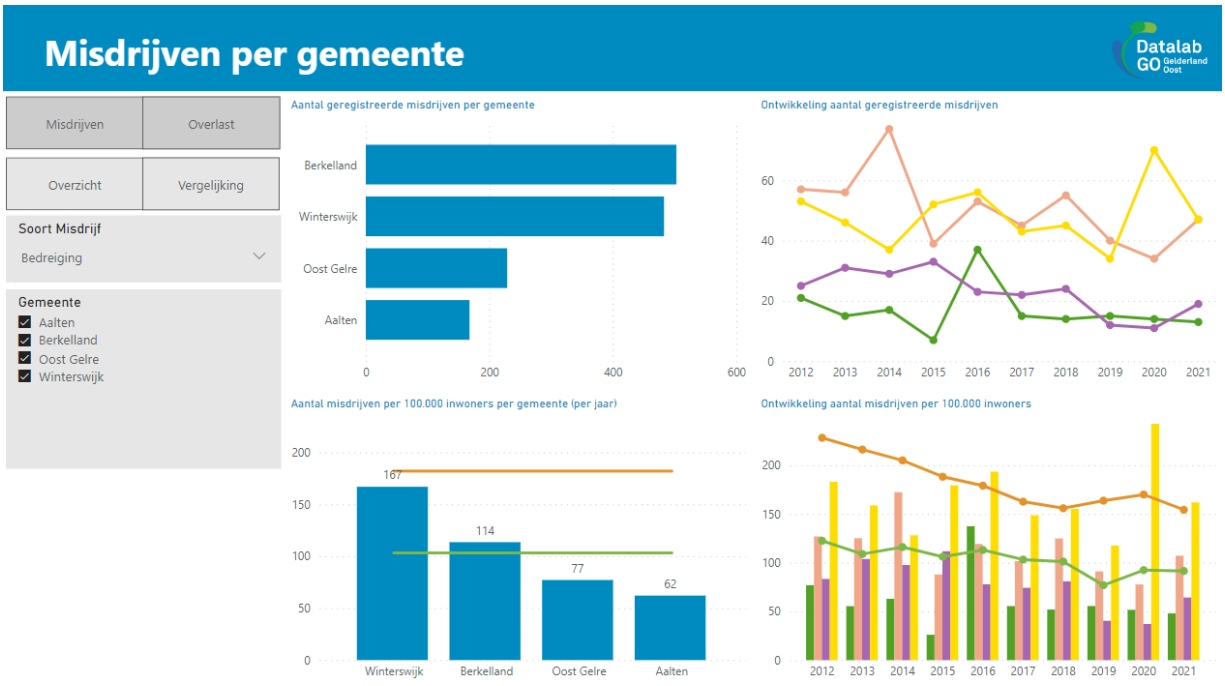

Bedreiging

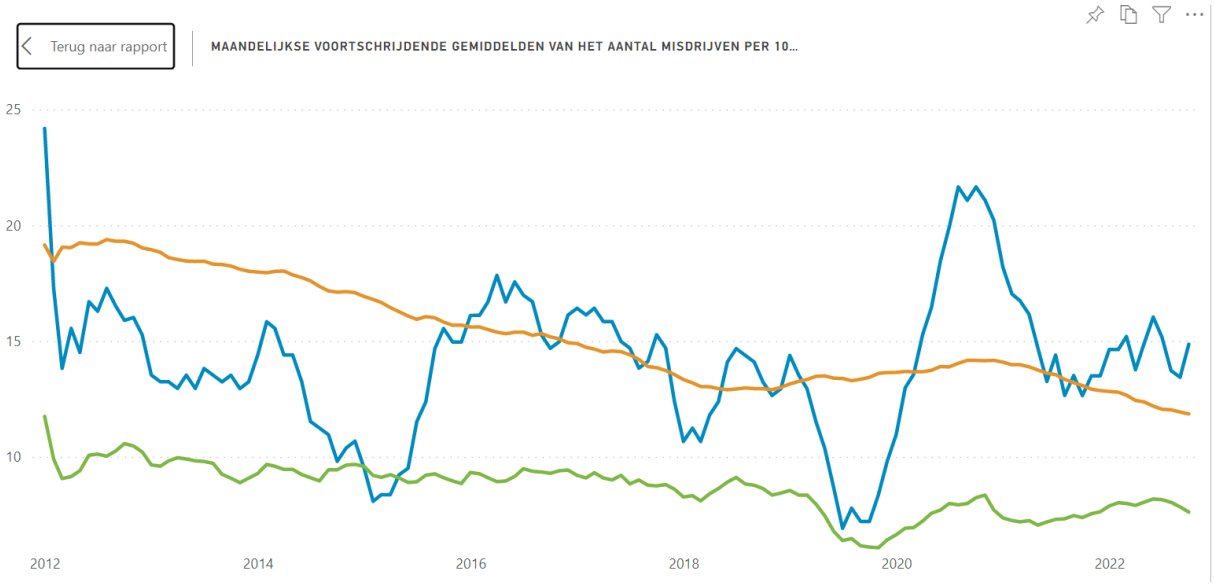
Bedreiging is een misdrijf dat vrij constant blijft in de regio gedurende de periode. Het aandeel van bedreigingen in het totaal van geregistreerde misdrijven blijft tussen de drie en vijf procent.

In de periode 2012 – 2022 werden er 1.482 gevallen van bedreiging geregistreerd in Achterhoek Oost. Vooral Berkelland en Winterswijk laten hoge aantallen zien met respectievelijk 503 en 483 gevallen. Relatief gezien heeft Winterswijk het meeste aantal bedreigingen per 100.000 inwoners – gemiddeld 167 per jaar om precies te zijn.

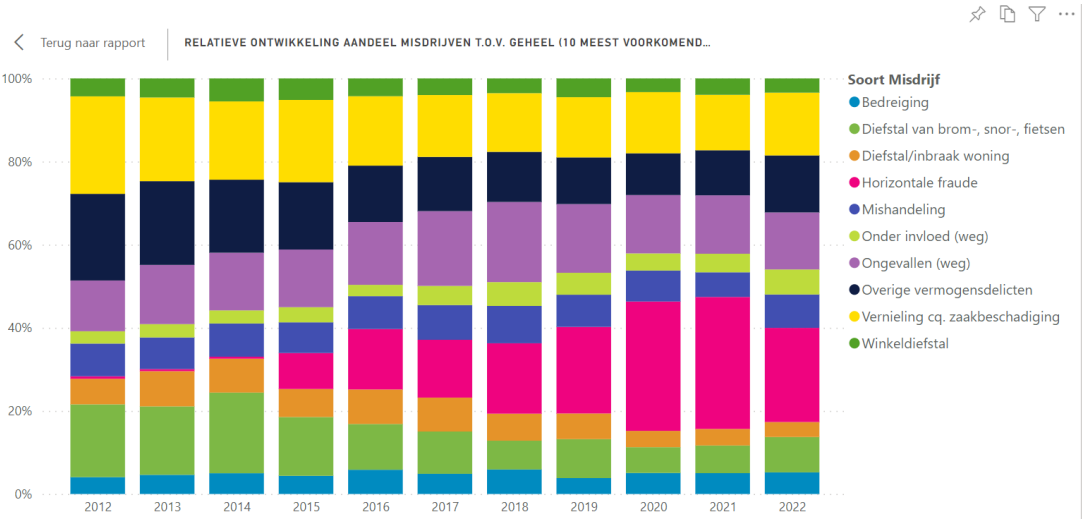

Sinds medio 2020 ligt het maandelijks voortschrijdende relatief gemiddelde van Winterswijk boven dat van Nederland (zie hieronder).

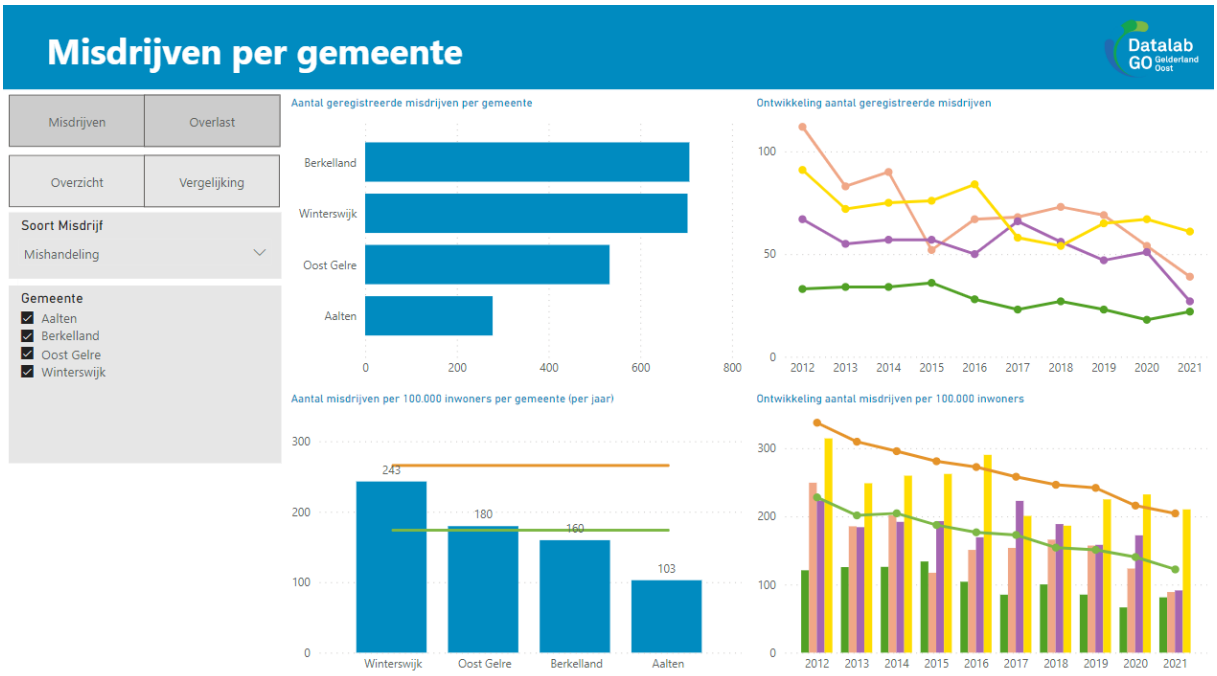

Mishandeling

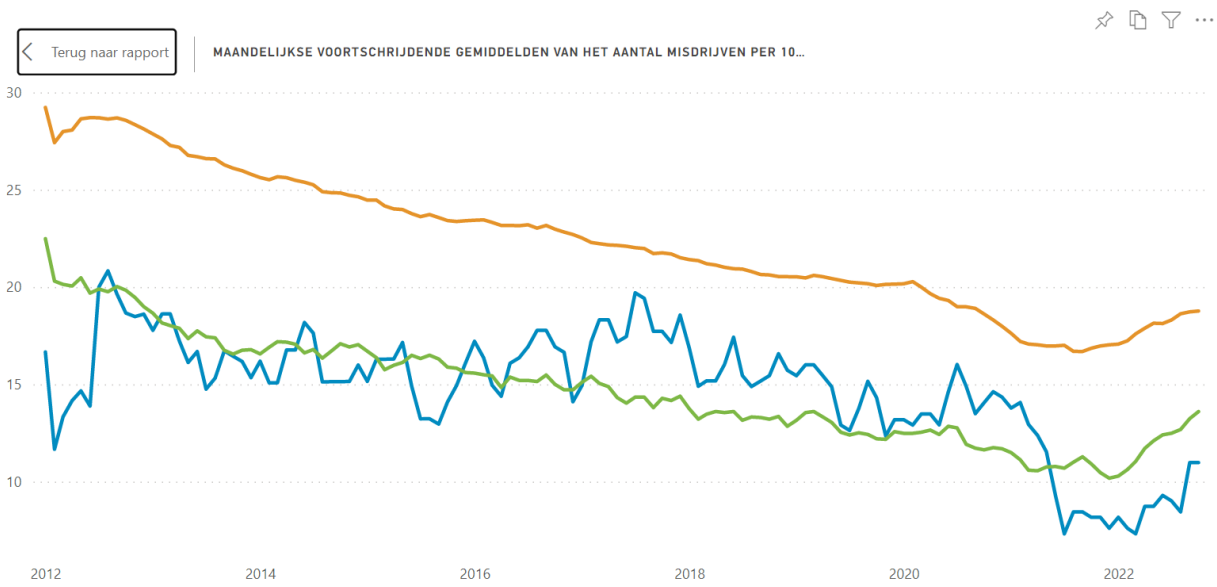
Zoals bij bedreiging is ook het aandeel mishandeling nagenoeg gelijk gebleven over de gehele periode.

In de periode 2012 – 2022 werden er 2.355 gevallen van mishandeling geregistreerd in Achterhoek Oost. Vooral Berkelland en Winterswijk laten hoge aantallen zien met respectievelijk 707 en 703 gevallen. Relatief gezien heeft Winterswijk een hoog aantal mishandelingen per 100.000 inwoners – gemiddeld 243 per jaar om precies te zijn. Gedurende de meeste jaren ligt het relatieve cijfer van Winterswijk zo rond het Nederlands gemiddelde en ver boven het regionaal gemiddelde. Berkelland en Oost Gelre zitten relatief gezien rond het regionaal gemiddelde terwijl Aalten er onder zit.

Oost Gelre laat sinds begin 2021 een daling zien in het voortschrijdend relatieve gemiddelde van mishandeling (zie hieronder).

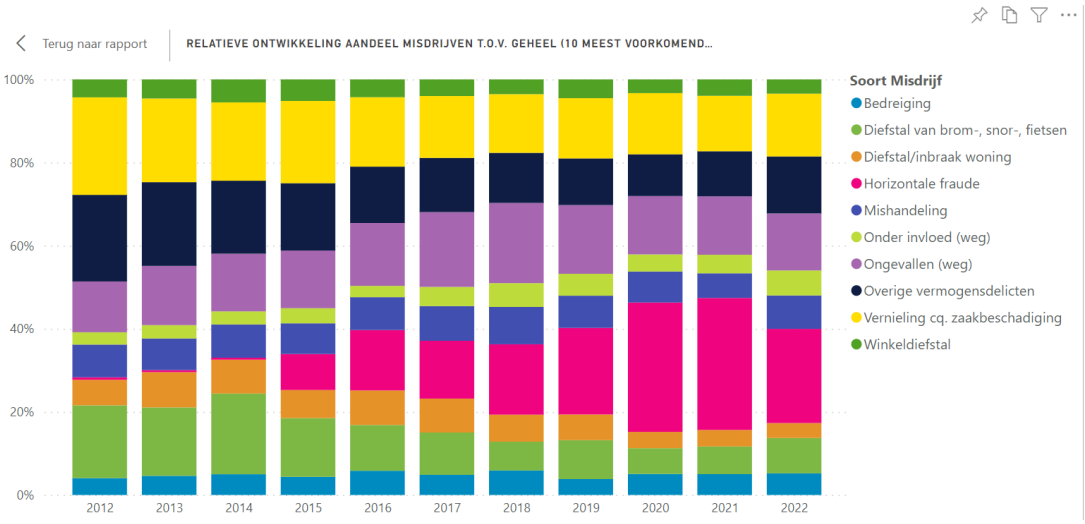

Zedenmisdrijf

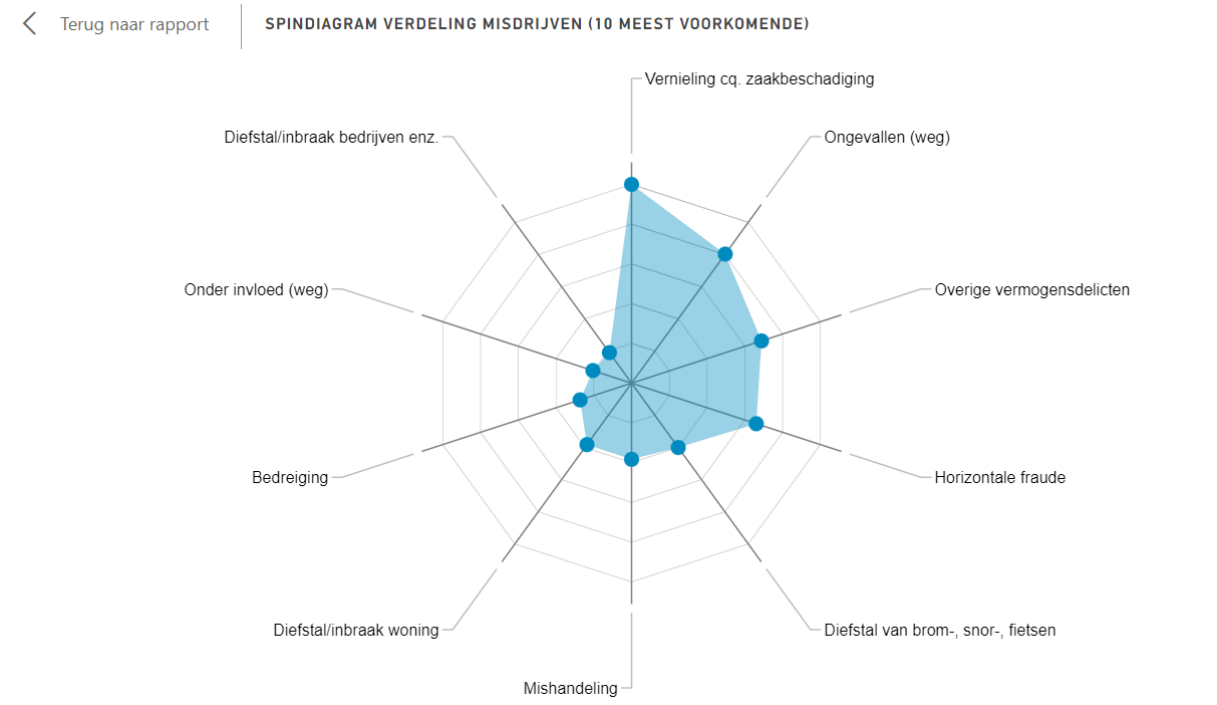
Er zijn sinds 2012 geen zedenmisdrijven geregistreerd in Achterhoek Oost.

Verkeersveiligheid
Ongevallen (weg)

Ongevallen op de weg hebben een belangrijk aandeel in het totaal aantal misdrijven in onze regio (zie hieronder).

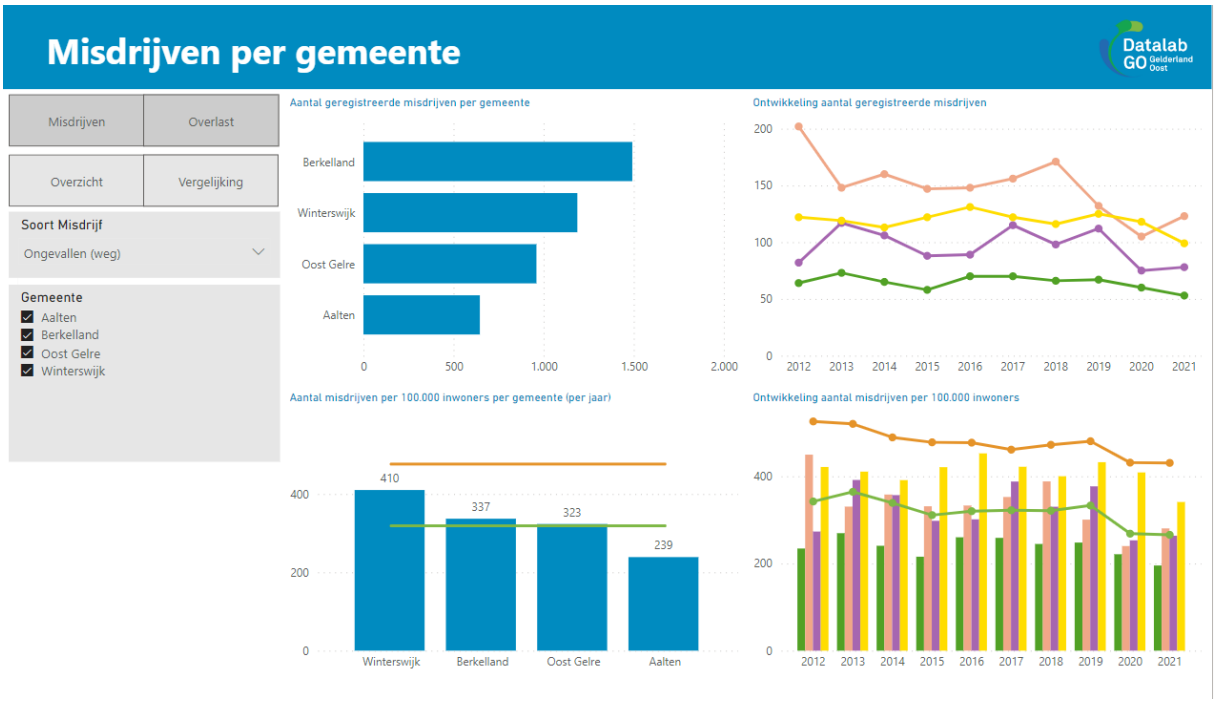

Hierin zijn wel verschillen tussen gemeenten waar te nemen. In Berkelland nemen ongevallen op de weg zelfs een tweede plek in (zie de spindiagram hieronder). In Oost Gelre nemen ongevallen op de weg een derde plaats in.

In totaal zijn er 4.285 ongevallen op de weg geregistreerd in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021. Relatief gezien neemt Winterswijk een belangrijke plek in met gemiddeld 410

ongevallen per 100.000 inwoners per jaar en zit hiermee bijna op het Nederlands gemiddelde. Oost Gelre en Berkelland schommelen zo rond het regionaal gemiddelde, terwijl Aalten eronder zit.

Onder invloed (weg)

Rijden onder invloed is in totaal 1.114 maal geregistreerd in Achterhoek Oost in de periode 2012 – 2021. Alle gemeenten schommelen zo rond het regionaal gemiddelde. We zien echter wel verschillen over de jaren. Zo laat de gemeente Aalten tot aan 2020 een relatief cijfer zien dat boven het regionaal gemiddelde ligt. In de coronajaren zien we een terugval in de relatieve cijfers van Aalten, terwijl Winterswijk boven het regionaal gemiddelde uitsteekt in 2021. Deze cijfers in de jaren voor 2020 duiden mogelijk op de invloed van een festival als de Zwarte Cross – die immers niet gehouden werd in de coronaperiode.

